

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TUTANAK DERGİSİ

49 ncu Birleşim

17 Nisan 1981 Cuma

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	164	lik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporu.	
II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ	164:187	(1/166) (S. Sayısı : 185)	172:176
1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/58) (S. Sayısı : 87 ve 87'ye 1, 2 ve 3 ncü ek)	164:172	3. — Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/168) (S. Sayısı : 186)	176:181
2. — 4 . 7 . 1956 Tarihli, 6772 sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sosyal Güven-		4. — 18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/167) (S. Sayısı : 184)	181:187

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

14 Nisan 1981 Sah

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının (1/58) (S. Sayısı : 87 ve 87'ye 1 ve 2 nci Ek) 6 ve 25 nci maddeleri Komisyona geri verildi; yürürlük maddelerine kadar diğer maddeleri kabul edildi.

14 . 7 . 1964 Tarih ve 500 sayılı Kanunun 10 . 6 . 1975 Tarih ve 1908 sayılı Kanunla Değişik «14 . 7 . 1964 Gün ve 500 sayılı Kıbrıs'a Gönderilecek Türk Askeri Birliği Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Başka Giderleri Hakkındaki Kanunun 1 nci Maddesinin De-

ğiştirilmesine ve Bu Kanuna Üç Geçici Madde Ekleneğine Dair Kanun» un Birinci Maddesinin İkinci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/156) (S. Sayısı : 179) kabul olundu.

Gelecek toplantının yapılacağı gün ve saatin sonradan tespit edileceği belirtilerek birleşime saat 18.25 te son verildi.

Haydar SALTİK
Orgeneral
Millî Güvenlik Konseyi
Genel Sekreteri

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.50

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA (Hv. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

BAŞKAN — Millî Güvenlik Konyesinin 49 ncu Birleşimini açıyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (1/58) (S. Sayısı : 87 ve 87'ye 1, 2 ve 3 ncü ek) (1)

BAŞKAN — Gündemimize göre kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Birinci sırada 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısı var.

(1) 87 ve 87'ye 1 ve 2 nci ek S. Sayılı basmayazılar 14 . 4 . 1981 tarihli 48 nci Birleşim tutanağına; 87'ye 3 ncü ek S. Sayılı basmayazı tutanağına ekli dir.

Biliyorsunuz, bu tasarı geçen birleşimde görülmüş; bu görüşme esnasında tasarının 6 ncı maddesiyle, Maliye Bakanlığının yeni bir madde eklenmesini isteyen önergesini tekrar düzenlenmek üzere Komisyona iade edilmişti; yürürlük maddeleri dışındaki diğer bütün maddeler de kabul edilmiştir.

Bütçe - Plan Komisyonunun bu konudaki yeni hazırladığı raporu 87'ye 3 ncü ek sayı ile basılıp dağıtılmıştır.

Komisyon ve sayın bakanlar ve temsilcileri yerlerini aldılar.

Komisyonun yeniden düzenlemiş olduğu 6 ncı maddeyi okutuyorum:

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 6. — Aynı Kanunun 28 nci maddesinin 2 ve 3 ncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım satıma tavassut etmeyi veya alıp satılmaları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir.

2279 sayılı Kanuna göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini devamlı olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar. Bir şahsın münhasıran altın alım ve satımı ile uğraşması banker sayılmasını gerektirmez.

BAŞKAN — Evet, Sayın Komisyon Başkanı, bunu izah eder misiniz? Gene burada «dahil» kelimesi var.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Hükümetin verdiği önergede «dahil» kelimesinden sonra, aslında cümle devam ediyor; «tahvillere ait anapara ve kupon bedelleri tahsilatı hariç» deniliyordu. Biz onu buradan çıkardık. Şu nedenle çıkardık; Bankerlerle ihtilafı, bunların bugüne kadar yaptıkları anlaşmalar dolayısıyla tahvil, kupon bedellerinin tahsilinden dolayı ise bunu ilanîhaye bankerlere bir hak diye tanımak adaletsizliktir.

Bankerler zamanla düzene girmelidirler. Kendilerine bir süre verilmelidir. Bu nedenle biz aşağıda bir geçici madde ilavesiyle şunu yaptık: Bankerler bugüne kadar ihraç edilmiş tahviller ve bugün de 1981 yılı sonuna kadar ihraç edecekleri tahvillerin faiz kuponları için - yani bunlar 5 senelik süreliyse, takip eden 5 senede, bu süre için ihraç edilmiş tahvil kuponları için - vergi vermeyeceklerdir. Zannediyorum ki, halen ihraç edilmiş olan tahviller, yıl sonuna kadar ihraç edilecek tahviller ve bu tahvillerin işlem gördükleri sürelerle göre 3, 5 veya 7 senelik devre için kendilerine bu muafiyeti tanımak yeterlidir. Kendilerine çekidüzen vermeleri için de kafidir.

Komisyon olarak çalışmalarımızda bankerlerle bankalar arasında rekabeti sağlarken, kesinlikle bankalar lehine bir şey yapmamaya da gayret ettik. Biz her iki müessesenin de ekonomimizin ihtiyacı olan müesseseler olduğu noktasından baktık konuya. Yalnız burada bankerlerle tefecileri ayırmaya özel itina gösterdik. Korumak istediğimiz bankalar ve bankerlerdir; kesinlikle tefeciler değildir. Bunların ekonomiye bir etkinlikleri, müspet etkileri de yoktur. Bankerlere bu şekilde, zannedirim ki Hükümetin istediğinden daha geniş bir hak da tanımış olduk. Sadece bankerlerin gelip de, «Biz bugüne kadar bu şartlarla anlaşma yapmıştık» veya «yıl sonuna kadar alacağımız tahvilleri de bu şartlarla almıştık» diye şikâyetlerini peşinen karşılamak içindir, bu.

İçimiz elverirse de ekonominin, ekonomik düzenin gereği olarak buna peki dedik.

Bunu kanunun asıl maddesine koyarsak ileride zamanla değişebilir. Bu kanun zaten katma değerli ortadan kalkacaktır; fakat daha başlangıçta anamaddıyla bankerlere, bankalar aleyhine bir rekabet eşitsizliği tanımış olduğumuzun açık seçik ifadesi olacaktır. Bankerler de, bu uzun devrede kendilerini düzene soksunlar, faiz hadlerini bankaların faiz hadlerine yaklaştırsınlar diye bunu oradan çıkardık, geçici madde olarak kanuna ilave ettik.

Arz ederim.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim.

Buyurun efendim.

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Efendim, şimdi meseleyi şu açıdan görmek lazım : Bankerler Türkiye'de mevcut değilken, tahvil piyasası dümdüz şirketler eliyle yapılıyordu. Yani herhangi bir (X) şirketi kendisinin ihtiyacı olduğu parayı tahvil çıkararak temin ediyordu. Bu tahvil çıkarma işleminin vergiye giden kısmı şudur : Farzediniz ki, % 20 faizli bir tahvil çıkarıldı. Vaktiyle çıkarırlardı. Bu % 20'den % 20 stopaj kesiliyordu; yani kupon bedelleri ödenirken stopaj kesiliyordu.

Ayrıca bu paralar şirkete geldiği zaman bunun üzerinden bir Gider Vergisi ödenmesi katıyen bahis konusu değildi; bugün de değildir. Biz eğer burada kupon bedelleri üzerinden Gider Vergisi ödemeye bankerler için koyarsak, bankerlik müessesesi diye bir şey kalmaz ortada. Normal olarak müesseseler çıkarır. Zaten tahvil faizlerini yarın serbest bırakacağız. Bıraktığımız zaman bunların marjları çok asgariye incek % 2 - 3 gibi miktarlara inecek. Bizim ifade et-

tiğimiz şey, bankerlik müessesesi varsa, bu aldığı kâr üzerinden, aradaki komisyon üzerinden Gider Vergisi vermelidir. Yoksa kupon bedeli üzerinden bir daha Gider Vergisi verirse, bankerlik müessesesi diye bir şey kalmaz. Nitekim, geçici madde burada bu işin 1981 senesi sonuna kadar gideceğini söylüyor. Ondan sonra yoktur, bu madde.

O bakımdan bizim teklifimiz; kupon bedellerinin, bunun haricinde olması lazım; yani Gider Vergisi alınmaması icap eder. Sadece aldıkları komisyondan, aldıkları marjdan Gider Vergisi alınabilir. Aksi takdirde, bundan sonraki sistemde bu bankerlere gitmez, şirketler kendileri çıkarır ve doğru hadise değildir. Bence bankerlik müessesesi ileride sağlam bir müesese olarak bu ekonomik bünye içerisine gelecektir; doğrusu gelecektir. Onu önlemiş oluruz.

BAŞKAN — Evet.

Buyurun, Küçükahmet.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Bankerlerin kupon bedellerinden vergi verip vermemesi başka bir konudur; kupon bedelinin Gider Vergisine tabi olup olmaması başka bir konudur. Gider Vergisine tabi olmasın, yani Sayın Devlet Bakanımın burada izah ettiği şekilde düşünüyorsak, bunu istisnalar arasına koyarız. Kanunda istisnalar hükmü vardır. Bankası da, banker de, bununla uğraşan herkes de bunu vermez. Ama özellikle yalnız bankerlerin bunu vermeyeceğine dair bir kayıt koyarsak, yani genel bir istisna hükmü dışına çıkartıp yalnız bankerler için bu istisnayı koyarsak, o zaman bizim Sayın Devlet Bakanımın izahatına katılmamız mümkün değildir. Yani, «özellikle bankayı, bu muameleyi yapan birçok müesseseyi, kişiyi bunun içine sokmayacağız, çünkü gerekli istisnada koymayacağız; ama özellikle bankerler için böyle bir istisna getireceğiz»; Komisyon olarak buna katılmamız mümkün değildir.

BAŞKAN — Evet.

Maliye Bakanı, buyurun.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, şimdi bu kupon bedelleri konusunda özellikle bankerler şöyle yapıyor : Bunu alıp faiz olarak karşı tarafa iade ediyor birini. Yani kupon bedelini oradan tahsil ediyor, bir ölçüde de kendisi bunu bir nevi öbür tarafa mevduatı alırken bir gelir olarak iade ediyor. Bunu da zaten verecek. Bu bakımdan benim kanaatıma göre bundan da almaya kalktığımız takdirde, yani kupon bedelinden alıp onun dışında, çünkü hesabını yaparken şöyle yapıyor, «oradan ben kupon bedeli olarak şu kadar alacağım, mukabilinde

kredi olarak verdiklerimden şöyle bir imkân sağlayacağım; mevduat olarak aldıklarına da şu kadar para vereceğim» diye bunu dengeliyor.

Biz kredinin üzerinden zaten alıyoruz. Kendine kalan miktar üzerinden de alıyoruz. Bu kupon bedelleri üzerinden de alındığı takdirde, bizim arkadaşlar, özellikle bunlarla temasa geçtiler, eğer böyle bir şey olduğu takdirde, müşkül vaziyette kalabileceklerini ve hatta ileriye matuf mukavelelere bağladıklarını, yani anlaşmalarını yaptıkları 3 - 4 sene için, buna göre bağladıklarını; çünkü oradan alacakları kupon bedellerini 4 sene 5 sene için alacakları kupon bedellerini gözönüne alarak, karşıya taahhüde girdiklerini, bu itibarla bu senenin sonuna kadar yapılacak bir şeyin dahi kendileri yönünden müşkülât yaratabileceğini beyan etmişlerdir.

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Efendim, bütün mesele, «Biz tahvilden, Banka Muameleleri Vergisi alacak mıyız alamayacak mıyız?» bütün mesele buraya geliyor. Tahvilden şimdiye kadar almadık, şirketlerinkini de almıyoruz efendim. Yani, şirket çıkarırsa, bundan herhangi bir banka muameleleri vergisi almıyoruz.

Şimdi araya bir aracı girdi diye bundan alırsak, bu aracı ortadan kalkar. Hadise bundan ibarettir. Halbuki, bu aracı lazımdır ileride. Her şirket kendisi pazarlayamaz tahvilini. Muhakkak ileride böyle aracılar ihtiyacı vardır ve normal çalışan aracılar ihtiyacı vardır. Zaten kanunıyla da getiriyoruz bu değişikliği. Sermaye Piyasası Kanunuyla...

BAŞKAN — Hükümetin teklifini okur musunuz?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Bu ilk teklifimiz.

BAŞKAN — Bu konuda daha evvel Komisyonla anlaşalardı iyi idi; bu anlaşma olmamış yine. Bizim de istediğimiz o idi; yani, bu önerge burada gelmeseydi, Hükümetle Komisyon arasında daha evvelden bu halledilmiş olsaydı daha iyi olacaktı.

Buyurun, okuyun efendim önergeyi.

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 6 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Maliye Bakanı

Kaya Erdem

MADDE 6. — Aynı Kanunun 28 nci maddesinin 2 ve 3 ncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile

olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralarla kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar dahil, tahvillere ait anapara ve kupon bedelleri tahsilatı hariç) da Banka Muameleleri Vergisine tabidir.

2279 sayılı Kanuna göre ikraz işleri ile uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini devamlı olarak yapanlar bu kanunun uygulanmasında banker sayılırlar. Bir şahsın münhasıran altın alım ve satımı ile uğraşması, banker sayılmasını gerektirmez.

BAŞKAN — Komisyonun getirdiği metinle şimdi verilen önerge arasında zannedirim «tahvillere ait anapara ve kupon bedelleri tahsilatı hariç» kısmı üzerinde değişiklik oluyor; değil mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet, Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Ve zaten bu böyle olursa, o zaman geçici maddeye gerek yok, gerek kalmayacak.

Siz o geçici maddeyi onun için, bundan dolayı koydunuz.

Peki efendim söz almak isteyen var mı bu önerge üzerinde?

Buyurun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, Hükümetin bundan evvelki teklifinde, tahvil ve tahvil kuponları üzerinden alınacak faizlere hiç değinilmemişti.

Yüce huzurunuzda münakaşa edilen konu, «Bankerler kazançları üzerinden mi banka muamelesi verecekler, yoksa portföyleriyle yahut kendilerinde bulunan bütün menkul kıymetler üzerinden mi vergi verecekler?» konusu idi. Bakanlığın teknik seviyesi bunu bütün olarak düşündü. Sayın Bakanlar da bunun kâr üzerinden olması iktiza eder diye düşündüler ve aranan çözüm yolu bu idi.

Şimdi bu yeni önergede, bunun içerisinde bankerlerin ayrıca gayrimenkulle uğraşanlarını da dahil ediyoruz. Halbuki, gayrimenkulle uğraşan kişiler yap-

tlıkları işten dolayı Gelir Vergisi veriyorlar; buraya niye girdiklerini anlayamıyorum.

Ayrıca, tahvili getiriyoruz; tahvil bilmiyorum ne ölçüde zikretmezsek bir şeyi değiştirir. Hem o bahsedilen, «tahviller hariç» satırını silsek, hem bu geçici maddeyi silsek, zannediyorum 'bugünkü statü devam eder, bir sıkıntı doğmaması iktiza eder. Ben bu inançtayım. Arz ederim.

BAŞKAN — Şimdi efendim bu gayrimenkul alım satımıyla...

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Menkul efendim, «menkul» olacak.

BAŞKAN — Evet, «satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı»

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Menkul kıymet olunca, bu tahvil satışı geliyor buraya.

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Tahvil, hisse senedi, ve saire.

BAŞKAN — Ama diyoruz ki, «... getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar dahil», Ondan sonra, «tahvillere ait anapara ve kupon bedelleri tahsilatı hariç.»

Evet, Komisyon Başkanı.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, evvela bir anaparanın zaten Gider Vergisine tabi olması söz konusu değil. Ben Hükümetin önergesinde o tabirin fazla olduğu kanaatındayım.

Üzerinde Komisyonun ısrarla durduğu bir husus var. Başlangıçta arz ettim; rekabeti tersine çevirmek hevesinde de değiliz. Yani, «Bugüne kadar bankerleri koruduk, şimdi de bankaları koruyalım» bundan özellikle çekindim. Adaleti sağlamaktır arzu ettiğimiz ve Maliye Bakanlığından bizimle temas eden arkadaşlara ısrarla şunu söyledik : «Bu getirdiğiniz metin içinde bugün bankaların ödemediği halde, bankerlerin ödeyeceği bir husus bulunmasın» Bankalar bugün ödemiyorsa, kesinlikle bundan sonra bankerler de onu ödemesin.

Burada konuşulan konu, Sayın Devlet Bakanımız buyurdular ki, «Bundan vergi verilmez bankalar da vermiyor» Şimdi burada bankerler bunu vermeyecekse, ters taraftan cümleye bakarsak bir verenler var demektir. Çünkü istisnalarda değil, buraya koyuyoruz. Kimse vermiyorsa, buradan tümüyle, Sayın Orgeneralin buyurdıkları gibi çıkartalım, yahut tümüyle bunu istisnaların içine koyalım. Yani bunu veren yoksa.

BAŞKAN — Yani bankalar veriyor mu bunu efendim?

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Hayır efendim, kimse vermiyor. Yalnız efendim şöyle hadise var :

'Bizim Gelirler Teşkilatında bunun vergilenmesine dair devamlı raporlar var. Yani açıklık, sarahat getirmesek, bu nokta gelecektir.

BAŞKAN — Bankadakini niye vergilendirmiyor?

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Bankalarda böyle bir durum yok efendim. Yani banker müesseseleri tahvilin hâsîlatını şirketlerden alıyorlar. Sonradan da müşteriye veriyorlar, belli bir süre içerisinde müşteriye naklediyorlar. Şimdi bu rakamlar üzerinden Gelir Vergisi bahis mevzuu. Biz onlardan olmaması lazım geldiğini söylüyoruz.

Sonra banka ile bankerlerin bir rekabeti bahis konusu değil. Bugün şu hadise var : Bankeri çıkarın, şirketin kendisi tahvil çıkarsa, böyle bir vergiye zaten tabi değil.

BAŞKAN — Evet, buna ne diyorsunuz? Doğru. Yani, şirket çıkarsa böyle bir vergiyi verecek mi?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hayır vermeyecek.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Vermeyecek efendim.

BAŞKAN — O zaman banker niye versin? Diğeri alıyor zaten kazancından vesairesinden; yukarıda saydı, onu veriyor.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bizim kimse vermezken bankerler bunu versin diye de bir arzumuz yok.

BAŞKAN — Lüzumsuz diyorsunuz.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Kimse vermiyorsa, toptan buradan çıkartalım. Buyurdular ki, Maliye Bakanlığımızın ilgilileri bunu vergilendirmek isterler. Aynı Hükümet istemiyorsa, buradaki konuşmalar da zapta geçiyor.

BAŞKAN — Zapta geçti zaten, vergilendirilmesin...

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Niyet bu ise, toptan silelim, geçici maddeyi de çıkartalım.

BAŞKAN — Yani, bunlara bir ayrıcalık tanıyor-muşuz gibi oluyor.

Buyurun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bir kere daha ağır ağır, kerre içinden itibaren arz ediyorum Sayın Başkanım : «Mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralarla kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım satıma tavassut etmeyi veya alıp sakladıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar dahil...»

Şimdi buraya bir soru yaklaştırma var Küçükahmet'in rahatsız olduğu «tahvillere ait anapara ve kupon bedelleri tahsilatı hariç...»

Şimdi kârdan bahsederken öyle bir şeye geliyor ki «tahvillere ait işlem hariç» deyince, bu ne demek öyle ise? Başka bir yerde bu vergilendiriliyor deniyor. Haklı Komisyon bu konuda. Hem bunu çıkaralım, hem geçici maddeyi çıkaralım. Tereddüt bahis konusu değil, gayet açık, münakaşa edilebilir.

BAŞKAN — Şimdi tahvillere ait anapara zaten olmaz.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet olmaması lazım.

BAŞKAN — Değil mi, olmaması lazım. Yani burada bir gariplik oluyor. Oraya kadar saydık, lehlerine kalan paralar dahil dedik, ondan sonra artık bir şey olmaması lazım.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Gerekçesinde bu var, zabıtlara da geçti.

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI KORKUT ÖZAL — Zabıtlara geçerse mesele yok efendim.

BAŞKAN — Zabıtlara geçti.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Kâfi derecede konuşuldu zaten.

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI KORKUT ÖZAL — Geçici maddeyi kaldırır-sak mesele biter.

BAŞKAN — O halde bunu «dahil» kelimesinden sonraki «tahvillere ait anapara ve kupon bedelleri tahsilatı hariç» ibaresi lüzumsuz oluyor, «... paralar da», kerre içi ifadeden sonra «Banka Muameleleri

Vergisine tabidir» Oldu mu? O zaman zaten Komisyonun metninin aynı oluyor. Geçici maddeyi kaldıracamız.

Madde üzerinde başka söz almak isteyen?.. Yoktur.

Komisyonun teklif ettiği 6 ncı maddeyle zaten okunan önerge birbirinin aynı olduğu için önergeyi oylamıyorum, mutabakat sağlandı.

Komisyonun teklif ettiği 6 ncı maddeyi oylarıma sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 25. — Bu Kanuna bağlı tablolarda yer alan vergi nispet ve hadlerinde % 50 oranına kadar indirim yapmaya, indirilen nispet ve hadleri kanuni seviyelerine kadar çıkartmaya ve bununla ilgili usul ve şartları tespitte Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Hükümet teklifinde % 1'e kadar» ibaresi vardı, burada «nispet ve hadleri % 50'ye kadar indirmeye» diye konulmuş.

Komisyonu dinleyelim bu konuda.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, aslında konuştuğumuz kanun mutlaka Katma Değer Vergisi yürürlüğe girecektir ve Katma Değer Vergisinin yürürlüğe girmesiyle bu maddeler (bu nispetler hepsi tek bir % 10 diye geldi tasarıda ama üzerinde konuşulur) tek bir nispet üzerinde birleşeceklerdir ve hepsinde bu indirim mutlaka yapılacaktır ve bu bir düzene girecektir.

Katma Değer Vergisinin, Hükümet tasarısında 1982'de yürürlüğe girmesi öngörülmüştür. 1982 başında yürürlüğe girse idi zaten böyle bir yetkiye sekiz ay için gerek yoktu. Ancak o tasarı huzurunuzda geldiği zaman teferruatıyla arz edeceğimiz üzere Katma Değer Vergisinin 1982 başında yürürlüğe girmesi, sekiz ay sonra yürürlüğe girmesi mümkün değildir; belki 1983'de bile kısmen girecek. Binaenaleyh; bütün bu düzenlemeler o tarihe kadar yapılacak. Ancak, başlangıçta da arz ettiğim gibi, buradaki nispetlerin hepsinin üzerine eğilmiş değiliz. Hükümet, biz bunları ince ince taradık dese bile buna da katılmıyoruz. Arz ettiğim gibi, radyonunkini % 5'ten % 10'a çıkardık, öbür tarafta televizyon % 20 olarak duruyor. Belli ki bu yüksek.

Binaenaleyh; kısa sürede Hükümetin, üzerinde yeterince inceleme yapamadığımız için, bazı ayarlamalar yapması hem üretimin artırılması, hem ekonominin düzeni bakımından gereklidir. % 50 oranı, oradaki rakamlara bir kere daha baktık; en yüksek ra-

kama; bunlar yarıya indikleri takdirde ekonominin istediği rakamlardır. % 50 de küçük bir oran değildir.

Bu nedenle, Hükümetin yeni bir önerisi var % 75 diye, biz bunu % 50 olarak bağlamayı uygun gördük. Arz ederim.

BAŞKAN — % 50 demek zaten illa % 50 demek değil. % 75 demek illa % 75 demek değildir. O, % 75'e kadardır, oranına kadardır. Zaten burada da öyle söylüyor.

Hükümet ne diyor bu konuda?

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Aslında bu konu ekonomik meselelerle yakından ilgili. Gider Vergisi aslında hoş bir vergi değil, Katma Değer Vergisine geçilecek, fakat uzun uzun bu Katma Değer Vergisi görüşülürken Bakanlar Kurulunda da müzakere edildi; 1982'de biz ısrar ettik ille geçelim diye; fakat büyük ekseriyet, yani Maliye Bakanlığının ekseriyeti, bu 1982'de maalesef yürürlüğe giremez; bu bir hazırlık meselesidir... Fakat biz de kendimizi hazır tutalım diye ille 1982 diye koyduk. Size gelen tasarı öyle.

Şimdi, bunun yanında öyle anlaşılıyor ki, Sayın Amiralin dediği gibi, bu 1983'e veya ileriki yıllara peyderpey girebilir. Bu şartlar altında Gider Vergisi, biz bu sefer getirdiğimiz Gider Vergisinde indirimler yaparak getirdik, eskisinden daha iyi işleyeni aldık; fakat şunu da mütalaa ettik : Bütün gümrük vergileri, bütün gümrüklerde alınan vergilerin sifıra kadar indirileceğine dair Bakanlar Kurulunun yetkisi vardır. Bu dahilde alınan bir vergidir. Dahilde alınan bir vergi olduğuna göre bunun muhakkak surette gümrüklerle fiyat bulması lazım, rekabet etmesi lazım. Onun için ben şahsen bunun sifıra kadar indirilmesine, yani % 100 yapılmasına şahsen taraftarım, ama arkadaşlarımız % 75 getirmiş. Herhangi bir şey söylemiyorum; fakat yüzde yüze kadar olması normaldir. Zaten bu bir kararname olacaktır, sizlere gelecektir. Yani Bakanlar Kurulu ne diye lüzumsuz bir indirim yapsın. Ancak lüzum ve şartlar olduğu zaman bu indirim yapılır.

BAŞKAN — Buyurun Maliye Bakanı.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Efendim, bizim düşündüğümüz sifıra kadar inmektedir. Çünkü gümrükte, ithalden alınan Gider Vergilerinde Hükümetin bu yetkisi vardır. Ona karşılık dahilde imal edilenler içinde gerektiğinde bu yetkinin, buna benzer bir yetkinin sifıra kadar bir yetkinin olması yararlı. Ne zamana kadar? Zaten Katma Değer Ver-

gisi yürürlüğe girdiği zaman otomatik olarak ortadan kalkacak.

Bu itibarla, ama Komisyonla bir noktada buluşabilme bakımından da «% 75'e kadar» diye bir teklif de hazırlandı. Takdir Konseyin efendim.

BAŞKAN — Bunun üzerinde söz almak isteyen var mı?..

Buyurun Sayın Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, bugün içinde bulunduğumuz ekonomik koşullarla para, Gümrük Vergisi ve Gider Vergisini mutlaka dikkatli bir denge içinde tutmak zorundayız. Mümkün olduğu kadar sık fasılalarla paramızın dünya piyasasındaki değerini ayarlamalara getirmek suretiyle zannediyorum ki büyük ölçüde Gümrük ve Gider Vergisindeki elastikiyeti de sağlamış olacağız. Ancak mesela otomotiv sanayi konusu çıkıyor, çareler arıyoruz. Girdilerinin aşağıya indirilmesi için mutlaka bir çare bulmak zorundayız. Büyük bir yük bu Türkiye'de.

O bakımdan ben Hükümete bu yetkinin sınırlı olarak verilmesinin faydalı olmadığı kanaatindeyim. Gümrükte nasıl indiriyorsa, burada da aynı şekilde indirsin. Çünkü geliri hesap eden hükümet olacaktır. Bu kanaatteyim; arz ederim efendim.

BAŞKAN — Evet, Sayın Konsey üyelerinden bir teklifi olan var mı efendim?..

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Bende Sayın Başkanım, bu konuda 2 ayrı uygulama yerine, gümrüklere uygulandığı gibi sifıra kadar indirilmesinde Hükümete salahiyyet verilmesi görüşündeyim.

Arz ederim.

BAŞKAN — Başka efendim?..

ORGENERAL SEDAT CELASUN — Ben de aynı görüşteyim.

BAŞKAN — O halde «% 100'e kadar» demek lazımdır. Ama «% 100'e» deyince, o yetki de şey olur. Yani sifıra kadar, % 90 falan olur da, % 100'e kadar olur mu bilmiyorum?

Buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, aslında % 50 yeter bir oran idi. % 75 belki kabul edilebilir bir oran olabilir. Bir vergiyi Hükümet % 100 oranında indiriyorsa, aslında böyle bir vergi kanunu yok demektir. İlla bunu indirecek manasına değil.

BAŞKAN — Ama bu şeylerin hepsinde değil, bir tek üründe; mesela bunu otomotiv sanayiindeki bir tek maddede yapacak, yani o cetvellerin hepsinde yap-

mayacak. Herhangi bir tanesinde, o sahaya bir kolaylık sağlamak için geçici olarak vergisini indirecek.

DEVLET BAKANI - BAŞBAKAN YARDIMCISI TURGUT ÖZAL — Geçici olarak.

BAŞKAN — Geçici olarak indirilecek onu. Yani, birçok cetveller saydık biliyorsunuz, onların hepsinde birden indirtmeyecek.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, tabii bu gümrük vergilerinde var. Gümrük vergilerinde de öteden beri bir büyük tecrübemiz de var, senelerden beri uygulanıyor; ama, bu uygulama sonunda görüyoruz ki, yurt içinde alüminyum elimizde kaldığı halde, sıfır gümrük oranı uygulanıyor ithalatta. Daha böyle çok çeşitli sayılabilir ki, tekstil ürünlerinde de bunlar çok fazla. Bunlar böyle günü gününe takip edilip, kolaylıkla da üzerinde karar verilecek unsurlar değildir. Yani ekonomide bir anda otomotiv endüstrisini koruyalım, entesi gün hayır korumayalım, bunlar denmez. Bunların bir dengede tutulması lazım.

Daha da önemle üzerinde durulacak husus, üzerinde konuştuğumuz kanun, 1981 Bütçe Kanununda 150 milyarlık bir gelire kumanda eden kanundur. Bütçede gelirin ve giderin miktarı kadar, bunların tahminindeki isabet de çok önemlidir. Oradaki ekonomiye vereceği zarar, buradaki zarardan çok daha yıkıcı olabilir. Bir vergi kanununda, bir vergiyi tamamen kaldırmak söz konusu olunca bunun tahmininde, gelir ve gider tahminindeki isabeti yüksek takdirlerinize arz ederim.

BAŞKAN — İşte onun için dedim, % 100'e indirmek olur bu.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Hiç değilse % 75 lütfederseniz, yani bizim de katılabileceğimiz bir rakam olur.

BAŞKAN — % 80 olur, % 90 olur, % 99 olur da...

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — 5'li olmasın efendim; hesabı daha kolay yapılacak bir yüzde rakamı olsun.

BAŞKAN — % 80, % 90 falan öyle olsun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — O şekilde bir rakam daha rahat olur.

BAŞKAN — «% 100» demek, o vergiyi boşuna koymuşuz demektir.

DEVLET BAKANİ BAŞBAKAN YARDIMCISI
TURGUT ÖZAL — Zaten getirecek değiliz efendim; % 100 indirimle getireceğimizi söylemiyorum.

BAŞKAN — Tabii. % 80 az bir indirim değildir, büyük bir indirimdir.

DEVLET BAKANİ BAŞBAKAN YARDIMCISI
TURGUT ÖZAL — Çok özel hallerde belki gelecek, çok geçici hallerde gelecek.

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Bir veya iki kalemdede gelecek.

BAŞKAN — Sizin var mıydı önermeniz efendim?..

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Evet. % 75 olarak var, ancak onu % 80 olarak düzeltiyoruz.

BAŞKAN — Hükümetin önermesini okutuyorum :

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Görülmekte olan 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederim.

Maliye Bakanı

Kaya Erdem

Madde 25. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununa bağlı tablolarda ve kanunun mahsus kısım ve bölümlerinde kayıtlı vergi nispet veya hadler ile tarifelerde % 80'e kadar indirim yapmaya, indirilen nispet, had veya tarifeleri kanuni seviyelerine kadar çıkartmaya ve bununla ilgili usul ve şartları tespitte Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Şimdi Komisyonun teklifiyle bu teklifi ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Evvvela Komisyonun teklifini oylarınıza sunacağım. Bu daha evvel okuduğumuz 25 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi Hükümetin verdiği önergeyi 25 nci madde olarak oylayacağım.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Efendim, o haliyle kanunlaşır, bir kanun içerisinde iki defa geçiyor.

BAŞKAN — Neden?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bir de başlığında «şu numaralı kanunda» diyor, önerge öyle gelmiş. 25 nci maddedeki % 50 rakamını % 80'e çıkaran Komisyon teklifi meseleyi çözümler.

BAŞKAN — Hayır, şimdi onu şöyle diyeceğiz : «Bu kanuna bağlı tablolarda.»

Şimdi Hükümetin verdiği önergede «6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununa bağlı tablolarda» diye yazıyordu.

DEVLET BAKANİ BAŞBAKAN YARDIMCISI
TURGUT ÖZAL — «Gider Vergisi» olması lazım efendim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Gider Vergisine bağlı tablolarda» diyelim.

BAŞKAN — O halde «Gider Vergileri Kanununa bağlı» diye düzelterek. «Bu kanuna» değil, «Gider Vergileri Kanununa» diyeceğiz. «Vergileri» midir, «Vergisi» midir?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — «Vergileri.»

Sayın Başkanım; bu konu öteden beri Maliye ile aramızda bir ihtilaf konusudur; «Bu kanun deyince hangisini düşünüyoruz diye. Bu kanun, başında zaten yazıyor, 6802 sayılı Gider Vergisi Kanunlarını Değiştirecek kanundur. Bu metin, 25 nci madde dediğimiz metin, bu kanun basılırken oraya 25 nci madde olarak yazılacaktır. 6802 sayılı Kanunun içindeki bir maddede «6802 sayılı Kanuna bağlı tablolarda» demek uygun olmaz. «Bu kanunda» demek daha uygundur diye düşünüyorum. Arz ederim.

BAŞKAN — Evet.

«Bu kanuna bağlı tablolarda» da denebilir, «Gider Vergileri Kanununa bağlı tablolarda» da denebilir. Bu mühim bir şey değil; ama, «6802 sayılı» demek te bir mana yok. Kanunun ismi zaten o.

O halde 25 nci maddenin birinci cümlesindeki «6802 sayılı» kelimelerini silerek «Gider Vergileri Kanununa bağlı tablolarda» şeklinde orayı düzeltiyoruz.

25 nci maddeyi bu şekliyle bir daha okutuyorum :

Madde 25. — Gider Vergileri Kanununa bağlı tablolarda ve kanunun mahsus kısım ve bölümlerinde kayıtlı vergi nispet veya hadler ile tarifelerde % 80'e kadar indirim yapmaya, indirilen nispet, had veya tarifeleri kanuni seviyelerine kadar çıkartmaya ve bununla ilgili usul ve şartları tespitte Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Hükümetin teklif ettiği önergeye uygun olarak bu okunan 25 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Hükümetin teklifi kabul edilmiştir.

28 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 28. — Aynı Kanunun muvakkat ve son hükümler başlıklı bölümüne «Muvakkat 2 nci Madde» den sonra aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 31.12.1981 tarihine kadar ihraç edilmiş ve edilecek tahvillere ilişkin olarak bankalar tarafından tahsil edilecek kupon bedelleri banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

BAŞKAN — 6 ncı maddeyi görüşürken zaten bunu görüşmüştük.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet; gerek kalmadı.

BAŞKAN — Buna gerek kalmadığını Komisyon da kabul etti.

Binaenaleyh, Komisyon 28 nci maddenin çıkarılmasını teklif ediyor, değil mi efendim?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet efendim.

BAŞKAN — O halde 28 nci maddenin çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. 28 nci madde çıkarılmıştır.

28 nci maddeyi okutuyorum :

Yürürlük :

MADDE 28. — Bu Kanun yayımını takip eden aybaşında yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 28 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?... Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

29 nci maddeyi okutuyorum :

Yürütme :

MADDE 29. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 29 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?... Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı ve uğurlu olsun.

2. — 4.7.1956 Tarihli, 6772 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporu. (1/166) (S. Sayısı : 185) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin ikinci sırasındaki, 4.7.1956 Tarihli ve 6772 sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleriyle İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve bu konuda Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporunun görüşülmesine geçiyoruz.

Bu rapor 185 S. Sayı ile dağıtılmıştır.

(1) 185 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Komisyon Sözcüsü ve Sayın Bakanlar yerlerini aldılar.

Kanun tasarısının tümü üzerinde görüşme açıyorum. İlk sözü Komisyon Sözcüsüne veriyorum buyurun.

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALÂT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım; işçi ikramiyeleri konusunda, 6772 sayılı Kanun, 1956 yılından beri yürürlükte iken ve toplu sözleşmelerle uygulamalarda bu kanunda öngörülen sayı ve miktarın üzerinde ikramiyeler verilmekte iken, 17 yıl sonra Yargıtayın ve müteakiben Sayıştayın kararları neşredildi. Bu kararlar, 6772 sayılı Kanunla öngörülen 26'şar gün yevmiye tutarında iki ikramiyeden fazla toplu sözleşmelerle ikramiye ödenemeyeceğine dair kararlardır.

Bu kararların neşrini müteakip, Komisyonumuzca çalışma hayatında doğuracağı problemler incelendi, tespit edildi; çözüm tarzları üzerinde çalışıldı ve ilgili bakanlıklarla da koordinasyon yapıldı.

Şimdi huzurlarınıza sunulan Hükümet tasarısına Komisyonumuz aynen katılmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Zaten Komisyon bir değişiklik yapmamış, tasarayı aynen kabul etmiş.

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALÂT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim.

Tümü üzerinde söz almak isteyen sayın üye var mı?... Yok.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum :

4 . 7 . 1956 Tarihli, 6772 Sayılı Kanuna Bir ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6772 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

«EK MADDE 1. — Bu Kanun uyarınca işçilere yapılan ilave tediyeleden ayrı olarak, her yıl için her biri bir aylık istihkakları tutarını (hafta ve genel tatil ücretleri dahil) geçmemek şartıyla toplu iş sözleşmeleri ile en çok iki ikramiye daha verilebilir.»

BAŞKAN — Hükümet, bunu «dört ikramiye çıkarılmıştır» diye değiştirmemiş, «iki ikramiye daha verilebilir» demiş. Bu suretle iki vardı, iki daha verince dörde çıkmış oldu.

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALAT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Evet.

Yalnız burada ufak bir değişiklik var. 6772 sayılı Kanunun ilk iki ikramiyesi 26'şar gün yevmiye tutarındadır. Burada Hükümetin teklifinde getirilen iki ilave ikramiye 30'ar gün tutarındadır. Bu değişiklik, «Hafta ve genel tatil ücretleri dahil» deyimi ile sağlanmıştır.

BAŞKAN — İlk iki aylık 26 günlük, ondan sonraki iki aylık 30 günlük. Bu biçimsizlik yaratmaz mı?

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALAT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Yalnız müteakıp olarak verilebilecek olan iki aylık ikramiye toplu sözleşmeler ile tespit edilecek esaslar dahilinde verilecektir. Yani illa iki tane verilir anlamında değil; yarım da verilebilir, bir de verilebilir, iki de verilebilir; azami iki verilebilecek. başlangıçtaki ikisinin adı «ilave tediye», toplu sözleşme ile verilenin adı ise «ikramiye» dir.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

Buyurun efendim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — 1 nci maddede başlangıçta oldukça uzun bir ifade tarzı var. Müsaade ederseniz ona ufak bir tadilat yapalım Sayın Başkanım. Çünkü ikramiyelerin mutlaka verilmesini amir olduğunu ihtiva eden bir husus var, tekraren arz ediyorum :

«4 Temmuz 1956 Tarihli ve 6772 sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı.» yani verilmesi mutlaka lazım olmuş hususu varıttir. Bunu değiştirirsek, «Toplu iş sözleşmeleriyle verilecek ikramiyeler hakkında.» dersek üslubu biraz daha rahatlatmış oluruz.

Bir diğer nokta da; eğer Sayın Bakan, ek 1 nci maddede hafta tatilleri de dahil olmak koşuluyla, öbüründe dahil olmama koşulunun yaratacağı hesap sıkıntılarının boyutları hakkında izahat verirlerse daha tatmin edici olacaktır, zannediyorum.

BAŞKAN — Evet efendim, ben de demin onu sormuştum. İlk iki ikramiye 26 günlük, ondan sonra verilirse 30 günlük. Bu biraz zorluk çıkarmaz mı? Bunu Bakanlık Sözcüsünden sormak istiyorum.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Efendim, müsaade ederseniz arz edeyim.

6772 sayılı Kanunla verilen bu ikramiyeler, bu kanunun neşredildiği tarihten itibaren bugüne kadar verildi. Bunun dışında toplu sözleşmelerle verilen ikramiyeleri de işçiler yine ikiyle değil, bazısı bir, bazısı iki, bazısı beş olmak üzere adetleri değişik olmak üzere aldılar.

Bugüne kadar alışılmış bir şey ve bir problem de çıkarılmadı. Burada getirilen konu, bu verilecek olan miktarın iki ile bir ölçüde tahdididir; yani, 6772'ye göre 26 gün olarak verilen ikramiye devam edecek, onun dışında 30 gün olarak verilen ikramiyelerin adetlerinde azami iki olabileceğine dair bir hüküm getiriliyor. Öbürleriyle bunun arasındaki fark bugüne kadar esaslı bir sorun olmadığı için, bir sakınca yaratmayacağı kanısındayız.

BAŞKAN — Yani, bugüne kadar ikinin üzerinde verilen ikramiyelerin, 30 günden verildiğini mi ifade ediyorsunuz şimdi?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet efendim.

BAŞKAN — Yani, zaten öyle idi diyorsunuz.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Öyle idi evet. Toplu sözleşmelerle o şekilde idi.

BAŞKAN — Yani onu kanunileştirmiş oldunuz.
ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Yalnız iki getiriyor.

BAŞKAN — İki ile tahdit ediyorsunuz.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — İki getiriyoruz, evet.

BAŞKAN — O beşe kadar, altıya kadar, dokuzaya kadar vardı.

Yalnız, Genel Sekreterin bir endişesi vardı, ben onu doğru buluyorum: «Toplu iş sözleşmeleri ile verilecek ikramiyeler hakkında.» demek lazım; «ikramiye verilmesi hakkında.» değil, «Verilecek ikramiyeler hakkında.»

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet, «Verilecek ikramiyeler hakkında.»

BAŞKAN — Onun, takdim tehir olması lazım.
«Verilecek ikramiyeler hakkında kanun tasarısı»

Kanun başlığını bir daha okutuyorum :

«4 . 7 . 1956 Tarihli, 6772 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri İle Verilecek İkramiyeler Hakkında Kanun Tasarısı»
1 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı?

Buyurunuz Sayın Çalışma Bakanı.

ÇALIŞMA BAKANI TURAN ESENER — Sayın Başkanım; bendeniz bu ek 1 nci madde üzerinde

söz almak istemiyordum, sizin deminki ifadeniz üzerine söz aldım.

Şimdi, tatbikatta bu iş şöyle yürür efendim : Bu ikramiyeler, kanuna göre 26 gün olarak ödendi 6772 ye göre; fakat, toplu sözleşmelerle (aşağı yukarı % 90 toplu sözleşmelerde) bu ek süre geldi ve 30'ar gün oldu, efendim.

Şimdi, ödeneklerden bir kısmı 26 gün üzerinden, öteki ikramiye 30 gün üzerinden hesap edilecek, acaba bunların hepsine 30'ar günlük desek nasıl olur?

BAŞKAN — Hepsi 26'şar günlük olur da, çünkü bundan evvel öyle uygulanmış.

ÇALIŞMA BAKANI TURAN ESENER — Yani bir kısmına. Uygulananlar 26 değil efendim.

BAŞKAN — Hayır, hayır ikinin üzerindeki.

ÇALIŞMA BAKANI TURAN ESENER — Onlar hep 30.

BAŞKAN — 30, ama ilk ikisi 26.

ÇALIŞMA BAKANI TURAN ESENER — Hayır efendim; kanuna göre 26, fakat toplu sözleşmelerle daima dört gün eklenmiş, 30 olmuş.

BAŞKAN — Danıştay ve Sayıştay bunu iptal etti, ikiden fazlasını, kanuna aykırı bularak sınırladı.

ÇALIŞMA BAKANI TURAN ESENER — Evet, fazlasını sınırladı, doğru.

BAŞKAN — Binaenaleyh, şimdi biz kanunun o maddesini değiştirmiyoruz; bunu yeni bir ek madde ile getiriyoruz. Eğer o maddeyi değiştirmiş olsa idik, o zaman başka türlü yazılması lazımdı. Yani, ek bir madde konunca, böyle kabul etmek zorundayız. O takdirde 4 ncü maddeyi değiştirmemiz lazımdı.

Efendim, 1 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi başlıkta yapılan değişiklikle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — 6772 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan işyerlerinde çalışan işçilere toplu iş sözleşmeleri ile en çok dört, münhasıran yer altında çalışan işçilere en çok beş ikramiye ödenebilir.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde Komisyon Sözcüsünün bir izahı olacak mı efendim?

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALAT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım; bu, özel sektörü ihtiva etmektedir. Özel sektör için ilk kez bir kanun maddesi getirilmektedir. Bundan evvel mevzuatımızda özel sektörde ikramiyeleri düzenleyen bir yasa yoktu. Bu

madde özel sektör için de getirilirken 6772 sayılı Kanunun esasına sadık kalınmıştır. 6772 sayılı Kanunda da münhasıran yer altında çalışanlar için bir ilave ikramiye esasen mevcuttur. Bu şekliyle özel sektöre de ikramiyeler hususunda tahdit getirilmiş olmaktadır.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı? Buyurunuz Orgeneral Ersin.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, özel sektör için getirilmiş olduğu söylenen bu maddede, beşinci ikramiye için bir ayrıcalık tanıyor, bir ilave veriliyor; peki kamu sektöründe yok mu bu tür çalışan insanlar?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Var efendim.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Peki bunlar ne yapacak?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Onlara da veriliyor.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Veriliyor ama, burada öyle bir ifade yok.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Kanunun aslında var.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanunda öngörülen ikramiyelerin dışında ikramiye veya ilave tediye niteliğinde herhangi bir ödeme yapılamaz.

BAŞKAN — Evvela Komisyon Sözcüsüne söz vereceğim; buna neden lüzum görüldü? Yani, fazla çalışmadan, vesaireden dolayı hiçbir prim falan da mı veremeyecek? Bunun manası odur.

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALAT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım; tabii bu Hükümet önerisi olduğu için onlar açıklayacaklardır.

BAŞKAN — Hükümet getirmiş tabii, siz de benimsediğiniz için soruyorum.

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALAT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Efendim, takdir buyurulduğu üzere; ikramiye, bir başarı karşılığı verilen ödülüdür. Başarının karşılığında verilen 10 - 11 cins prim veya muhtelif ödemeler de vardır.

Bu Kanunun 3 ncü maddesi yürürlüğe girdiği takdirde sanıyoruz ki, başka türlü, başka nam ve isimde başka türlü bir ikramiye veya bir ödüllendirme mümkün olmayacaktır.

BAŞKAN — Sayın Bakandan, bunun sebebini izah etmelerini rica edeceğim.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Onu arz edeyim efendim. Prim ve diğer buna benzer şeyler madde kapsamında düşünülmüş.

BAŞKAN — Ama öyle anlaşılıyor.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Burada düşünülen; ikramiye konusunda, özel kesim için bir evvelki maddede, 2 ncü maddede «Dörtten fazla verilemez» diye bir tahdit getirildi.

Şimdi burada ikramiye geçer; yani, tahditle dört ikramiye der. Halbuki 6772 sayılı Kanunda kamu sektörü için 1-2 ikramiye ilave ek maddemizde, daha evvelki maddelerinde de ikramiye ismi geçmez, ilave tediye geçer. Yani, 6772 sayılı Kanunda «İkramiye» adıyla bir ilave tediye var, bir de ikramiye var. Bu bakımdan, yarın herhangi bir suretle ikramiye mahiyetinde olmak üzere, ismini değiştirerek ikramiye veya ilave tediye ismiyle, benzeri bir şekilde ikramiye adını kanunun getirdiği miktarın (4'ün), üstüne çıkarılmamasını sağlamak için getirilmiş bir maddedir; yoksa, hiçbir zaman teşvik için getirilen primleri de içine almak maksadını taşıyor.

BAŞKAN — Peki efendim, teşekkür ederim.

BAŞKA SÖZ ALMAK İSTİYEN? Buyurunuz, Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, ben Sayın Bakanın bu izahatından mutmain oldum. Ancak, anlayamadığım taraf, biz 1 ncü maddede ikisini de ihtiva eden bir kanun tedvin ettik; dedik ki, İşçilere yapılan ilave tediyeyle ayrı olarak, her yıl için, her biri bir aylık istihkak tutarını aşmayan toplu sözleşmeleri ile iki ikramiye verilir. Yani, 1 ncü maddede hem ilave tediye deyimi var, hem de ikramiye var.

Şimdi, 3 ncü maddede bunu bir kere daha tekrar edince, (Yukarıda kanunlaştırdık bunu, miktarını tayin ettik) bu takdirde kanun tefsircileri bir şey arayacaktır, bu ilave tediye niye diye çünkü ilave tediye de yalnız kalmamış «niteliğinde herhangi bir ödeme» deniyor. Hepimizin bildiği gibi, toplu iş sözleşmelerinde; işçinin randımanının artışı ölçüsünde, kalitenin artışı ölçüsünde yahut iyileşmesi ölçüsünde, hizmet süresinin uzaması ölçüsünde ve diğer bazı ölçülerde («9» dediler ama, bu 9'un hepsini koymak uygun mu

olur bilmiyorum) bazı ilave tediyeler yapılmaktadır ve bunların yapılması da iş hayatının vazgeçilmez unsurlarından biridir.

O halde aradığımız unsur, 2 yıllık bir süre ile yapılacaksa toplu iş sözleşmesi, bunu değiştirip, zaman zaman bazı işçilere zarflarla teşvik veya başka adlarda para ödemeye mani olmakda doğru olmaz; buna zaten iştirak ediyoruz, böyle bir şey olmasın. (Bu nedenle ben, bu maddenin bazı zorluklar getireceği inancındayım; kaldırılmasında da hiçbir mahzur olmadığı kanaatindeyim.

Ama amaç, çalışma hayatını düzene koyacağımız yeni kanunda, toplu sözleşmelerle hangi teşvik primlerinin geleceğini tadat etmektir.

Tenhiplerine arz ederim.

BAŞKAN — Orada bu işi düşünmek lazımdır.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Orada teker teker tadat etmekte fayda var.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Sayın Çalışma Bakanımız söz istiyorlar, buyurun efendim.

ÇALIŞMA BAKANI TURHAN ESENER — Efendim, şimdi amaç anlaşılıyor. Zaten bu amacı zatlınız televizyonda da söylediniz. Hiçbir şekilde 4 ikramiyeyi aşamaz, 4 ikramiyeyi aşan kısım ücrete intikal ettirilir. Burada, aşamaz, verilemez demek amir hükümdür. Bundan sonra, eğer bir devlet varsa ortada, hiçbir kuvvet çıkıp bunun üstünde bir ikramiye veremez. Bu bitmiştir. Artık bunun dışında ayrıca yeni bir madde getirmenin sakıncalı olduğunu zannediyorum.

BAŞKAN — Yanlış anlamalara yol açar.

ÇALIŞMA BAKANI TURHAN ESENER — Evet, yanlış anlamalara sebep olur. Biz, ötekî ikramiyelerin aleyhindeyiz; ama işçileri teşvik eden ikramiyelerin de tamamen lehindeyiz ve bu sistem üzerinde durduk. Türkiye'ye prim sistemi gelmelidir.

BAŞKAN — Zaten Maliye Bakanımızın da söylediği odur; ama, gayet tabii, teşvik primlerini önlemek değildir. Binaenaleyh, bu maddenin burada kalması, bu teşvik primlerini de önleme manasını taşıyabilir, bazı zorluklar çıkarabilir. O bakımdan, Orgeneral Saltık'ın teklif ettiği gibi, 3 ncü maddenin metinden çıkarılmasını sayın Konsey üyelerinin oylarına sunacağım efendim.

Şimdi izah edildiği gibi yanlış anlamalara sebebiyet vereceği için, 3 ncü maddenin metinden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

3 ncü madde çıkarılmıştır efendim.

Şimdi, ondan sonra gelen maddeyi 3 ncü madde olarak okuyunuz efendim.

MADDE 3. — Diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1. — Yürürlükte olan toplu iş sözleşmeleri ile yürürlük süreleri sona erdiği halde 23 . 12 . 1980 tarihli, 2364 sayılı Kanun uyarınca Yüksek Hakem Kurulu tarafından henüz yeniden yürürlüğe konulmamış olan toplu iş sözleşmelerinde öngörülen ilave tediye ve ikramiyelere ilişkin hükümlerin uygulanmasına bu sözleşmeler yenileninceye kadar devam olunur.

BAŞKAN — Geçici madde koymanızın sebebi; bundan evvel yapılan sözleşmeler var, onlar nihayete erinceye kadar, son buluncaya kadar bunlar devam etsin istiyorsunuz.

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALÂT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Geçici madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Geçici madde 2'yi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 2. — Toplu iş sözleşmeleri, Yüksek Hâkem Kurulunca yeniden yürürlüğe konulurken bu Kanunda öngörülen sayıyı aşan ikramiyelerin tutarı ücrete eklenir.

BAŞKAN — Bu da, bundan evvel hak kazanmış olanların, 5-6 ikramiye alanların haklarının geriye gitmemesi için, 4'den fazla olan ikramiyelerin ücrete eklenmesi hakkındaki geçici maddedir, değil mi efendim?..

PERSONEL KIDEMLİ ALBAY TALÂT SARGIN (Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Onu kapsıyor.

Geçici 2 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok..

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okutuyorum.

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 4 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

5 ncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 5. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 5 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

3. — *Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/168) (S. Sayısı : 186) (1)*

BAŞKAN — Efendim, gündemimizin 3 ncü sırasındaki Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı ve bu konudaki İhtisas Komisyonu raporu 186 sıra sayı ile basılıp dağıtılmıştır.

İhtisas Komisyonu Sözcüsü ve Bakanlık Temsilcisi arkadaşlarımız yerlerini aldılar.

Tasarının tümü üzerinde önce, Komisyon Sözcüsünün izahatını dinliyoruz.

Buyurun Sayın Başkaynak.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, malumları bulunduğu üzere, Yüksek Heyetiniz, 3 . 11 . 1980 tarihinde 2330 sayılı Yasayı çıkarmıştır. Bu yasa özellikle barış zamanı, genel güvenlik ve asayiş konularında görev alan güvenlik teşkilatı mensuplarına, Silahlı Kuvvetler mensuplarına, MİT mensuplarına, Jandarma mensuplarına, kaçakçılığın men ve takibindeki görevli, hâkim, savcı ve gümrük muhafaza memurlarına vazifelerinden dolayı şehit olmalarında veya sakat kalmalarında nakdi tazminat verilmesini öngörmektedir.

Aynı kişilerin ölmelerinde dul ve yetimlerine ve sakat kalmalarıyla kendilerine vazife malulü sıfatıyla maaş bağlanması; yine yükseköğretimde bulunan çocuklarının Kredi ve Yurtlar Müdürlüğünün kredilerinden faydalanması; ortaöğretimde bulunanların

(1) 186 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

ise, devletin yatılı okullarından ücretsiz istifade etmelerini hükme bağlanmış bulunmakta idi.

Yüksek malumları olduğu üzere, 1973 yılından beri Türkiye dışında terörist hareketler, sabotaj olayları, tedhiş olayları büyük boyutlar kazanmıştır. Halen Dışişleri Bakanlığına mensup 17 kamu görevlisi şehit olmuş ve onlarla beraber 7 kişi sakat kalmış ve yine bunların yakını olmaları sıfatıyla beraberlerinde, refakatlarında bulunan kişilerin de bir kısmının öldüğü, bir kısmının sakat kaldığı malumlarıdır.

Hükümetimiz bu konuları dikkate alarak 20.3.1981 tarihinde Dışişleri Bakanlığı kanalıyla yeni bir kanun tasarısı hazırlatmış, Bakanlar Kurulunda karara bağlayarak Millî Güvenlik Konseyine takdim etmiş bulunmaktadır.

Kanun tasarısı Komisyonumuza havale edildikten itibaren, Komisyonumuz konuyu incelemiş, halen 2330 sayılı Yasanın öngördüğü ölçüler içerisinde yurt dışındaki kamu görevlilerinin şehit olmalarında, aynı ölçülerle 1 nci derecenin 4 ncü kademesindeki devlet memuru maaşının 30 katını nakdi tazminat olarak; sakat kalmaları halinde 1 ila 6 ncü dereceye kadardır bu, % 25 ila % 75 oranında kendilerine sakatlık tazminatı verilmesini; sakat kalmalarında, yine bu oranın, -ki, 900 bin lira tutuyor- % 20'sinin yaralanma tazminatı olarak ödenmesini; kaza kendilerine vazife malulü maaşı bağlanmasını, yine o yasa da var olan vazife malullüğü maaşlarının % 25'i tazminat ödenmesini; ondan ayrı olarak yurt dışında bulunan bu kamu görevlilerinin şehit olmaları halinde, eğer menkul ve gayrimenkulleri de tahrip edilmişse, bunların ayrıca devlet tarafından ödenmesini;

2 nci dereceye kadar kan hısımlarının ölmeleri halinde Türkiye'ye naklinin Devlet tarafından yapılmasını; eğer kamu görevlisi değil de çevresinde bulunan diğer Türk uyruklu vatandaşlara bu tarzda bir ölüm vuku bulduğunda, kendilerinin tedfin masraflarının ve Türkiye'ye nakil masraflarının devlet tarafından ödenmesini; yine yüksek öğrenimde bulunan çocuklarının Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünden tercihan istifade etmelerini, ortaöğretimde bulunan çocuklarının ise devletin parasız yatılı okullarında devlet tarafından okutulmasını öngörmüştür.

Kanun tasarısı Komisyonumuzca tetkik edilmiş, incelenmiş ve özellikle İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Emekli Sandığından gelen üyelerle konu enine boyuna tartışılmış ve ay-

nen benimsenmiştir. Yüksek huzurunuzla, takdir ve tensibinize sunmak üzere getirmiş bulunuyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Yalnız kanun tasarısının başlığında bir eksiklik var: «Yurt dışında görevli personele nakdi tazminat verilmesi» deniyor. Sanki durup dururken her yurt dışına gidene nakdi tazminat verilecekmiş manasını taşıyor başlık. Esasında öyle değil. «Yurt dışında görevli personelin şehit edilmesi veya yaralanması halinde» diye bir ibare koymak lazımdı buraya. Bundan evvelki de zannediyorum böyle çıktı.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, evet, öyleydi.

Nakdi tazminat konusu maliye hukukunda bir müessese olarak benimsendiği için aynı biçimde kalma koşulu var. Maddelerde zaten gerekçeleri var.

Ayrıca; 929 yılından beri Nakdi Tazminat Kanunu aynı isim altında zikredilmiş; bundan önce kabul buyurduğunuz kanun da nakdi tazminat ismini almış olduğu için bir yanlışlığa mahal vermemek, için, çelişkili olmasın diye muhafaza etmeyi yeğledik.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Aynı paralelde olsun diye.

Teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yoktur. Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum :

Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Yurt dışında sürekli görev, geçici görev, kurs, eğitim ve öğretim nedeniyle bulunan Türk uyruklu kamu personelinden, yurt dışında karşılaştıkları tedhiş olayı veya uğradıkları suikast sonucu; ölen, sakat kalan ya da yaralananlar hakkında 3 . 11 . 1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanun ile ek ve değişiklikleri Hükümlerine göre nakdi tazminat ödenir ve aylık bağlanır.

Anılan personelden; görevleri sona ermiş olsa bile yurt dışında karşılaştıkları tedhiş olayı veya uğradıkları suikast sonucu veya yurt dışındaki görevleri sebebiyle yurt içinde uğradıkları suikast neticesinde ölen, sakat kalan ya da yaralananlar hakkında aynı hükümler uygulanır.

Bu personelden görevli buldukları ülkede vukubulan harp, iç harp, ihtilal ve anarşi gibi siyasi olaylar neticesinde ölen, sakat kalan veya yaralananlar hakkında da 1 nci fıkra hükümleri uygulanır.

BAŞKIAN — 1 nci madde üzerinde Komisyonun bir izahatı olacak mı?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, yurt dışında yalnız Dışişleri Bakanlığının kamu personeli bulunmaz; aynı zamanda geçici görevle; kurs, eğitim ve öğretim nedeniyle de Türk uyruklu kişilerde bulunuyor. Bunlar da yine tedhiş olaylarına ve suikast olaylarına muhatap olmaktadır.

1 nci fıkra ile bu personelin tümüne Nakdi Tazminat Yasasının uygulanmasını; yalnız Dışişleri Bakanlığı görevlileri değil, devletin tüm görevlilerine bunun uygulanmasını;

Aynı kişilerin görevleri sona erse bile, gerek buldukları ülkede, gerek yurt içine geldikleri zaman aynı nedenlere dayalı olarak kendilerine suikast ve tedhiş olayı sonucu ölüm vuku bulduğunda, aynı yasanın kendilerine aynen uygulanmasını; 3 ncü fıkra ile bu personelin görevli buldukları ülkede vuku bulan harp, içharp, ihtilal ve anarşi gibi siyasi olaylar neticesinde ölmeleri, sakat kalmaları veya yaralanmalarında dahî Türkiye Cumhuriyetinin nakdi güvencesi altında bulunmaları öngörülmüştür.

Arz ederim.

BAŞKIAN — Peki, geçici görevle gitti yurt dışına; bir haftalığına, 10 günlüğüne gitti, döndü, burada da vuruldu. Tedhiş midir, suikast mıdır değil midir, bilemiyoruz. Bunu bir malheme kararına mı bağlayacağız?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Adli makamlar karar verecek tabii.

BAŞKAN — Ama yok öyle bir şey? Kim karar verecek buna? Mesela, kan davası yüzünden vurduklar..

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Buna Maliye Bakanlığı ile Emekli Sandığı müessesesi maaş bağlama yönünden nakdi tazminat bağlayabilmek için mutlaka bir inceleme yapacaklar ve adli bir kovuşturmanın süzgecinden mutlaka olayı geçirecekler.

Bu konuya ilişkin zaten Nakdi Tazminat Yasasının yönetmeliğinde gerekli düzenlemeyi yapmışık.

Aynı yönetmeliğe benzer bu konu için de bir düzenleme getireceğiz.

BAŞKAN — Yönetmeliğe bırakacağınıza bunu kanuna konsa daha iyi, daha sağlam olurdu.

Söz almak isteyen var mı efendim?

Buyurun Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, amaç, yurt dışında belirli odakların, hizmet gören personelimize hayatlarına malolan veya yaralanmalarına malolan şekilde etkileri varsa bunu bir tazminatla ödemek. Ancak bu maddede rahatça anlaşılması güç olan iki konu var. Birisi tedhiş olayı.

«Tedhiş olayı neticesinde ölen» deniyor ki, tedhiş bir noktada korkutma demektir, şiddet gösterme, şiddet beyan etmedir. Birisinin karşısına çıkıp da hızlı bağırma ve bu da kalpten ölse, bundan faydalanacak mı? Zor anlaşılır efendim.

Ayrıca; 1 nci maddenin 3 ncü fıkrasında da «dışarıda bulunduğu ülkede vukubulan harp, içharp, ihtilal ve anarşi gibi olaylar neticesinde ölen» deniyor. Bu durumda Kıbrıs'ta yeniden bir olay çıkarsa, ölen personelimizin bütünü bu kanundan faydalanacaktır. Böyle bir şey düşünmedik zannediyorum.

Halbuki dünya hukukunda, acaba böyle harp, içharp, ihtilal nedeniyle ölen devlet memurlarına tazminat veren bir yaklaşım var mı; o da açıklamaya muhtaç. Komisyon veya Hükümet bu konuda bir açıklama yaparlarsa iyi olacak.

BAŞKAN — Yurt içinde bir içharp olsa ne olacak?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Böyle bir müessese yok efendim.

BAŞKAN — Olur mu?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Hükümet, Dışişleri Bakanlığı bu konuyu getirmiştir.

BAŞKAN — Evet, onu Dışişleri Bakanlığı Temsilcisine soralım.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, biz tedhiş kelimesinin üzerinde durduk. Yurt dışında Türkiye Cumhuriyetine karşı bu bölücü akımlar nedeniyle yönelen olaylar, bazan suikast tarzında, bazan dehşet vermek için vukubuluyor. Bu dehşet olayında yaralanma oluyor; adam öldürme kastı yok, korku yaratmak, dehşet vermek... Belki bulunduğu yabancı ülkede dikkatleri Türk uyruklu va-

tandaşların üzerine çekmek, belki bir yerde tarihi nedene dayalı olarak oranın kamuoyunu oluşturma nedenine dayanıyor. Bu itibarla tedhiş kelimesini Hükümet bu tarzda kullanmış. Bu konuya gerekçede de ayrıca yer vermiş bulunmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Evet. Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi arkadaşımıza soralım efendim, buyurun.

HALÜK SAYINSOY (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, bu kanun tamamen yurt dışında görevli kamu personeli için öngörülmüştür. Bu itibarla ancak yurt dışında görevi sırasında kendisinin muayyen odaklar tarafından hedef seçilip orada öldüremeyip de buraya adam göndermek suretiyle öldürmeleri halinde tazminat istifade edeceğini öngörmektedir. Bunun dışı başka bir talebi yoktur Bakanlığımızın.

BAŞKAN — Ama çok genişletilmiş. Dediğim gibi, bir haftalığına kursa gidenler var. Bir haftalık kurslara çok gidiyorlar. Gidip, dönüyor. Bundan dolayı, orada kurs gördüğünden dolayı burada, Türkiye'ye döndükten sonra niye öldürsünler? Onu da içine alıyor. İleride bu çok genişletilir ve suiistimale yol açar, bu haliyle çıkarsa.

HALÜK SAYINSOY (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Onu yönetmelikte bir hüküm koyarak halledebiliriz.

BAŞKAN — Olmaz yönetmelikle.

Buyurun efendim; Oramiral Tümer.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Sayın Başkanım, ben bu maddenin 2 nci paragrafının çıkarılmasını arz ve teklif edeceğim.

Çünkü esas gayemiz, bunun öbür çıkan kanunla, paralellliğini sağlamaktır. Hâkim, savcı ve emniyet personeli gibi tedhiş olaylarına karşı bir muamele yürüten ve dolayısıyla bir sorumluluk altında kalan kimseler için düşünülmüştü evvelce çıkardığımız kanun.

Halbuki yurt dışına görevli olarak giden - ister Dışişleri Bakanlığından, isterse diğer herhangi bir sektörden olsun - kurs, eğitim ve görevle ilgili olanlar, yurt dışında buldukları sürece bu tehlikeye maruzdurlar ve böyle bir olay başlarına geldiği zaman, elbette kendilerine bu kanunun 1 nci maddesi aynen uygulanabilir.

Bir kursa giden - ki, biraz evvel de üzerinde duruldu - bir Dışişleri memuru veya herhangi bir kimse, yurda döndükten sonra bir tedhişinin kendisini hedef alacağı bir vazife görmediğine göre, böyle bir

görevi bıraktıktan sonra da aynı hakları uhdesinde taşımalarının büyük mahzurları olur kanısındayım.

Binaenaleyh, ikinci ve üçüncü paragrafın bu kandan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Efendim, Dışişlerinin olsun veya diğer bakanlıkların olsun - Çalışma Bakanlığının var, Turizm Bakanlığının var, birçok temsilcileri var - elemanları gitti, 3, 4, 5 sene vazife yaptı dışarıda döndü, 10 sene sonra burada vurdular. Şimdi onlar bundan istifade eder.

HALÜK SAYINSOY (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, vurulma sebebini araştırmak lazım. Mesela efendim, bizim Bakanlığımızda bu gibi faaliyetlerle mücadele eden bir şubenin veyahut dairenin başkanı vardır. Bu belli bir arkadaş, ne görev yaptığı da bilinmektedir.

Dışarıda, buyurduğunuz gibi 4 sene görev ifa etti, merkeze döndü ve bu sıfatı bilinmektedir. Bu sıfatından dolayı tedhişçiler tarafından öldürüldüğü takdirde buna tazminat verilmemesi, maaş bağlanmamasının haklı olduğu kanaatinde değilim efendim, Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi olarak. Çünkü, başka kimseleri de zaten öldürmezler tedhiş olaylarında.

BAŞKAN — Efendim, Havayollarının bile temsilcileri var dışarıda, yani dışarıda o kadar çok temsilcimiz var ki.

HALÜK SAYINSOY (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Mühim olan öldürmek keyfiyeti değil, sebep tir Sayın Başkanım.

Eğer tedhiş sebebinden öldürülürse Havayolları temsilcisine de maaş bağlanmasının uygun olacağı kanısındayız. Mühim olan sebebi araştırmaktır.

BAŞKAN — Evet, Komisyon Sözcüsü arkadaşım ne diyor bu konuda?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, yasanın birinci fıkrasında, yurt dışındaki kamu personelinin geçici veya daimi görevle yurt dışında bulunması halinde suikast veya tedhiş olayı neticesi ölüm hali söz konusu edilmiştir.

Tasarının ikinci fıkrasında ise, tedhiş olayı yoktur, sadece suikast vardır. Yani anılan personelin, görevleri sona ermiş olsa bile yurt dışında karşılaştıkları tedhiş olayı veya uğradıkları suikast sonucu veya yurt içine geldiklerinde, yurt dışındaki görevleri sebebiyle yurt içinde uğradıkları suikast neticesi muğber olmaları söz konusudur.

Özellikle bunu MİT personeli için aldık. Yurt dışına gidiyorlar birtakım istihbarat yapıyorlar.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Türkiye'de olursa zaten aynı şekilde alıyor.

BAŞKAN — Zaten alıyor, onun kanunu var.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, şimdi şöyle efendim : Türkiye'deki istihbaratından dolayı kendisine bir ölüm vukubulduğunda Nakdi Tazminat Kanunu onun için uygulanıyor idi. Halbuki bunu yurt dışındaki görevinden dolayı uygulayacağız.

BAŞKAN — Bilemeyiz ki, efendim. Vüran kişi yakalanır da öğrenebilirsek, olur. Cinayet meçhul kalırsa ne yapacağız?

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, zaten Nakdi Tazminat Yasasında da vazifeden dolayı ölüp ölmediği veya sakat kalıp kalmadığı bir soruşturma süzgeçinden geçecektir.

'Bu gibi personelin yurt içindeki bir suikast sonucu ölmesi olayı da mutlaka maaş bağlanabilmek için bir araştırmadan geçecektir.

BAŞKAN — Yarın öbürsü gün bu madde o kadar genişletilir ki, bütün vurulanları araştırırlar, «Vaktiyle gitmiş miydi bu?» «Evet, 10 sene evvel hakikaten dışarıda bulunmuştu; canım şu zavallıya bu maaşı bağlayalım da bir tazminat alsın» diye herkes tazminat almaya başlar.

Bugün yurt dışına gitmeyen var mı? O kadar çoğaldı ki, öğretmenler gidiyor...

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, müsaade ederseniz, dışarıda Dışişleri Bakanlığı tarafından görevlendirilmiş personelden başka Birleşmiş Milletler Teşkilatında da keza Dışişlerinden görevlendirilmiş olduğu gibi, Dışişlerinden değil de Türk vatanı olarak orada görev yapan kişiler de var.

Bunlar da aynı maksatla Türk oldukları için suikasta uğrayabilirler.

BAŞKAN — İşçilerimiz var; işçiler var değil mi?

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Yani harici bir görevde diye orada, Birleşmiş Milletlerin bünyesinde çalışan kişilerimiz var. Onlar uğrarsa ne olacak? Bu maddede onlar da yok.

BAŞKAN — Sonra işçi, «O alıyor da, ben de orada çalıştığım için alırım» demez mi?

HALÜK SAYINSOY (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, kamu hizmetleri öngörüyor.

BAŞKAN — Ama işte yarın, öbürsü gün ona doğru gider. O da kamu hizmeti yapıyor, vatana bir hizmet görüyor, gidiyor, oradan döviz gönderiyor. «Yurt

içinde iş bulamadığım için beni gönderdiniz, İş ve İşçi Bulma Kurumu vasıtasıyla gönderdiniz» der.

HÂKİM TUĞGENERAL MUZAFFER BAŞKAYNAK (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, malumları olduğu üzere, yurt dışına işçi sıfatıyla giden kişilerin orada bir sendikaya kaydolmaları ve toplu sözleşme hükümlerine tabi bulunmaları gerekiyor.

Toplu sözleşmelerinde bu tarzda bir hüküm varsa gayet tabii tazminat alacaklar; ama sanıyorum toplu sözleşmelerine bu tarzda bir hüküm yer alsın ve kendilerine bir tazminat ödensin.

Yalnız bir nokta var, tabii biz Hükümetten gelen tasarıyı benimsedik; Türk uyruklu olup, kamu personeli bulunmaları sebebiyle öldürülüyorlar. Şimdiye kadar işçilerden bu tarzda öldürülme hiç vukubulmamıştır.

17 kişi ölmüş, 17'si de bakanlık personeli; yani ya İçişleri Bakanlığının, ya Dışişleri Bakanlığının veya Çalışma Bakanlığının personeline bu tarzda suikastlar vukubuluyor. Şimdiye kadar bu personelin dışında herhangi bir kişiye tedhiş olaylarından suikast vukubulmuş değildir.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim?...

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, yurt dışında hakikaten biraz evvel de değindiğimiz nedenlerle şehit edilen veya yaralanan, sakat kalan devlet hizmetindeki personelin korunması esas. Ancak, bu madde işin temelini teşkil ediyor. Ondan sonraki maddeler zaten onun uygulama şekilleri ve başka unsurlar hakkındadır.

Tensip ederseniz, Komisyon olarak bunu geriye alıp bir kere daha inceleyerek yüksek huzurunuzda gelelim. Özellikle tedhiş olayının kapsadığı anlam itibarıyla, 1 nci maddenin ikinci fıkrasında yaygınlaşması halinde doğacak mahzurları bertaraf edecek hususları; üçüncü fıkrada ise, harp halinde bu şekilde tazminat veren devlet olup olmadığı konusunu da inceleyinler.

Diğer maddeler zaten buna paraleldir. O nedenle olduğu gibi kanunu, tensip buyurursanız Komisyon tekrar ele alsın.

BAŞKAN — Evet, ben de onu teklif edecektim zaten.

Efendim, Orgeneral Saltık'ın da ifade ettiği ve arkadaşlarımızın da dile getirdikleri şekilde 1 nci maddede, anamaddede. Yani bunu Komisyona iade edince, ona bağlı olduğu için diğer maddeleri de vermemiz gerekir.

Binaenaleyh, bu tasarının bu yönüyle tekrar Komisyona iade edilerek şimdi dile getirilen konularda da incelemeye tabi tutulmasını ve ondan sonra ilerideki bir tarihte gündeme alınarak görüşülmesini oylarımızca sunacağım efendim : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı Komisyonunda bu yönüyle tekrar incelensin efendim.

Teşekkür ederiz.

4. — 18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/167) (S. Sayısı : 184) (1)

BAŞKAN — Efendim, gündemimizin 4 ncü sıradaki, 18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısının görüşülmesine geçiyoruz. Tasarı 184 sıra sayısı ile basılıp dağıtılmıştır.

Konu ile ilgili olarak Bakanlık Temsilcisi ve doğrudan gündeme alındığı için İhtisas Komisyonu üyeleri yerlerini aldılar.

Kanun tasarısının tümü üzerinde genel bir izahatta bulunmak üzere Komisyon üyesi arkadaşımıza söz veriyorum.

Buyurun efendim.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Türk Standartları Enstitüsü, malumları 22.11.1960 tarihli ve 132 sayılı Kanunla kurulmuştur.

Enstitü, tüzelkişiliği olan ve hususi hukuk hükümlerine göre idare edilen bir kamu kurumudur.

Görevleri; her türlü madde ve mamullerle usul ve dizme standartlarını hazırlamak, ilmi ve teknik incelemelerde bulunmak, koordine edici faaliyetleri yürütmek olarak özetlenebilir.

Enstitünün son yıllarda politik amaçlı faaliyetlerin içine sürüklenmesi, özellikle üst yönetim yönünden aksaklık ve sakıncalı durumlar yaratmış bulunmaktadır. 1980 yılında yapılan genel kurullar hakkında Da-

nıştayın yürütmeyi durdurma kararları vermesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Enstitü bugün hiçbir karar alamamakta ve görev yapamamaktadır. Enstitüye işlerlik kazandırmak bir zaruret haline gelmiştir. Enstitünün organları, genel kurul, teknik kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve ihtisas kurullarının feshedilmesi ve yeni hazırlanacak esaslara göre yeniden kurulması uygun mütalaa edilmektedir.

Çalışmalarda ve yüksek tensiplerine sunulan yasa tasarısında, siyasi baskıların bertaraf edilmesi ve teknik yeterliğin muhafaza edilmesi esas alınmıştır. Bu maksadı temin için hazırlanmış bulunan kanun tasarısı, 132 sayılı Kanunun, yani Türk Standartları Enstitüsünün eski Kanununun altı maddesini (Ki, bunlardan 4 ncü, 6 ncü, 7 nci, 8 nci, 9 ncu ve 10 ncu maddede, kurullarla ilgili maddelerdir) değiştirmekte ve anılan kanuna bir geçiş süresi içinde geçici bir madde eklenmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yoktur.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okuyunuz efendim.

18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Genel Kurul

Madde 4. — Genel Kurul, Türk Standartları Enstitüsünün genel karar organıdır.

Genel Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur :

1. Başbakanlık, Genel Kurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İmar ve İstikân Bakanlığı tarafından görevlendirilecek birer temsilci;

2. Sayıştay, Yüksek Denetleme Kurulu, Devlet Planlama Teşkilatı, Devlet Malzeme Ofisi, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Türkiye Bi-

(1) 184 S. Sayılı basmayazı tutanağa eklidir.

linsel ve Teknik Araştırma Kurumu ve Milli Produktivite Merkezi tarafından görevlendirilecek ikişer temsilci;

3. Ankara'da bulunan üniversitelerin senatolarınca görevlendirilecek üçer temsilci;

4. Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğince görevlendirilecek oniki temsilci.

Genel Kurul, üyeleri arasından seçilecek bir Başkan ve iki kâtipten oluşan Başkanlık Divanı tarafından yönetilir.

Genel Kurul, Enstitüsü Yönetim Kurulunun çağırısı üzerine her yıl Mayıs ayı içinde olağan toplantısını yapar. Ayrıca, Yönetim Kurulunun, ya da Genel Kurulun kararlaştırdığı tarihte veya Genel Kurul üyelerinin üçte birinin isteği üzerine olağanüstü toplantıya çağırılır.

Genel Kurul üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır; seçimlerde de aynı usul uygulanır.

Genel Kurulun başlıca görevleri şunlardır :

- Enstitü Başkanını ve Yönetim Kurulu üyelerini seçmek,
- Enstitünün yıllık çalışma programını kabul etmek,
- Bütçe ve kesinhesabı kabul etmek,
- Denetleme Kurulunun raporunu incelemek ve Yönetim Kurulunu ibra etmek,
- Tüzük tasarılarını ve yönetmelikleri kabul etmek,
- Enstitüce yapılan hizmetlerden alınacak tarifeleri tespit etmek,
- Enstitüde çalışan devamlı ve geçici personelin kadrolarını ve bunlara verilecek ücretleri tespit etmek,
- Kanunda gösterilen, Genel Kurula verilen başka görevleri yerine getirmek.

BAŞKAN — Komisyon Sözcüsü arkadaşımız 1 nci madde üzerinde de bir izahatta bulunsun; bunların adedi kaç oluyor, hepsini birden toplarsak?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, tensiplerine sunulan tasarıda, genel kurul 46 kişi olarak tespit edilmiştir. Bunların dağılımı şöyledir : 11 bakanlıklar temsilcileri, 14 Sayıştay, Yüksek Denetleme Kurulu, Devlet Planlama Teşkilatı gibi ikinci fıkrada sayılan temsilciler, üniversitelerin temsilcileri 9, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ti-

caret Borsaları Birliğince görevlendirilecek 12 temsilci olmak üzere 46'dır.

Daha önceki kanuna göre bu genel kurulun toplam mevcudu 323 kişi idi. Evvelce büyük bir genel kurul oluşmuş ve bu genel kurulda karar almak madeten imkânsız bir duruma gelmişti. O nedenle genel kurulun çalışır bir vaziyete getirilmesi hedef alınmış ve 46 kişi olarak tespit edilmiştir.

Bu şekli ile görevini yapabileceği inancı içindeyiz. Tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

1 nci madde üzerinde Hükümet Temsilcisi arkadaşımızın bir diyeceği olacak mı?

KENAN SÜRGİT (Hükümet Temsilcisi) — Belirtilen hususlara ilave edeceğimiz bir şey yok Sayın Başkanım; katılıyorum.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen sayın üye var mı?..

Buyurun Orgeneral Şahinkaya.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Efendim, burada aşağı yukarı her daldan temsilciler görevlendirilmiş. Ancak, 3 ncü fıkrada, «Ankara'da bulunan üniversitelerin senatolarınca görevlendirilecek üçer temsilci» diye ifade edilmiş de niçin başka yerlerden alınmamış, bunu merak ettim.

BAŞKAN — Evet, buyurun.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, diğer üniversitelerden de temsilciler gelecek olsa (Üniversite adedi 18'dir halen, yeni Üniversiteler Yasasına göre alacağı şekil de halen belli değil) büyük bir miktara ulaşabilir ve gelmeleri gitmeleri büyük bir sorun olabilir mü-talaası ile sadece Ankara'da bulunan üniversitelerin temsili öngörülmüştür.

Arz ederim.

BAŞKAN — Peki, üçer kişidir değil mi, 9 kişi oluyor?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Diğer bütün üniversitelerden alsak kaç kişi oluyor?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — 18 üniversite var, 54 kişi olacak.

BAŞKAN — Buyurunuz.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Efendim ben ilgili müessese temsilcilerinin burada temsil edilmeleri dolayısıyla bir eşitlik verilmesi yönünden arz etmek istedim. Şöyle ki :

Mesela Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği için 12 temsilci diyor; üçer, yahut beşer temsilci demiyor, 12 temsilci diyor. Biz eğer, «Türkiye'de bulunan üniversiteler senatolarınca görevlendirilecek 5 temsilci» dersek, onlar aralarında seçsinler efendim. Dolayısıyla İstanbul, İzmir, Ankara üniversiteleri senatoları toplansınlar 3 - 5, yahut 6 kişi seçsinler diye arz ediyorum.

BAŞKAN — Yalnız o 4 ncü fıkradaki Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği dediği Ankara'daki birliktir; bütün her taraftaki değil.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Burada kaydedilmemiş de, onun için efendim; Ankara diye kaydedilmemiş.

BAŞKAN — Vilayetlerdeki odalardır, buradaki ise Birliktir. Öyle değil mi?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım; Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları bir birliktir.

BAŞKAN — Merkezi de Ankara'dadır.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — Münhasıran niçin Ankara'da bulunan üniversitelerin senatoları konmuştur diye belki bir sakınca görülebilir düşüncesiyle arz ettim.

BAŞKAN — O da olabilir, üniversitelerarası kurul da seçebilir bu 9 kişiyi.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA — 6 kişi diyelim efendim, 6 kişi olabilir, 5 kişi olsun, 7 kişi olsun...

BAŞKAN — Buyurun Sayın Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, çok hakları var Sayın Hava Kuvvetleri Komutanımın; ancak biraz sonra Teknik Kurul görüşülecek; bu Teknik Kurul içerisindeki küçük tali çalışma grupları büyük bir ekseriyetle Ankara'daki üniversitelerden alınan üyelerden teşekkül eder. O nedenle Genel Kurul da böyle düşünüldü. Tensip buyurulursa «Üniversitelerarası Kurulca seçilecek, görevlendirilecek üçer temsilci, yahut dokuz temsilci» deriz, dengeyi muhafaza için. Ama onlar devamlı olarak Türk Standartları Enstitüsünün içerisinde buldukları için ve ol-

dukça yaygın bir çalışma temposu içinde oldukları için, Genel Kurulda da Ankara Üniversitesi o nedenle tercih edilmişti. Tensip buyurulursa, «Üniversitelerarası Kurulca seçilecek, yahut görevlendirilecek 9 temsilci» diyebiliriz.

BAŞKAN — Yani 4 ncü maddenin 3 numaralı fıkrası; «Ankara'da bulunan üniversitelerin senatolarınca görevlendirilecek üçer temsilci» şeklinde idi; bunun, Hava Kuvvetleri Komutanımızın teklifine uygun olarak şöyle değiştirilmesi teklif ediliyor : «Üniversitelerarası Kurulca görevlendirilecek dokuz...» temsilci mi diyelim, dokuz üniversite temsilcisi mi? Herhalde onlar kendi aralarından seçecekler...

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tensip buyurulursa, «Üniversitelerden, Üniversitelerarası Kurulca seçilecek dokuz temsilci» diyelim.

BAŞKAN — «Üniversitelerden» demek lazım, «Üniversitelerden, Üniversitelerarası Kurulca seçilecek dokuz temsilci.» Bunu bu şekilde okutacağım.

Başka söz almak isteyen var mı?.. Buyurun.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Standartlar konusu ülkemizin her yerinde önem taşıyor. Özellikle turizm yönünden de önemlidir. Burada Turizm Bakanlığı yok. Turizmi teşvik için acaba onlar da oraya bir temsilci koysalar faydalı olur mu? Filvaki bu bilgileri buradaki bakanlıklar da bilir, ama akla böyle bir şey geliyor, bilmiyorum uygun olur mu? Bir fikir olarak arz ediyorum.

BAŞKAN — Evet.

Bakanlık Temsilcisinin bir diyeceği var mı?

EKREM ÖZGEN (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, Genel Kurul yılda 1 defa Mayıs ayında olağan ve bir de olağanüstü toplanıyor. Bu Kurulda, Üniversitelerarası Kurulca seçilecek üyenin katılmasında fazla bir güçlük olmayabilir. Ancak, Teknik Kurul ve Yönetim Kurulu üyeleri de bu üyeler arasından seçilmek durumundadır. Bu kurullar, işin gereği, yıl boyunca bir çok defa toplanmak durumundadırlar. O yönden, Ankara dışından seçilecek üyelerin bu kurullara katılmasında hem güçlük olabilir, hem de gereksiz harcamalara neden olabilir. Bu yönden Ankara'daki üniversiteler düşünülmüştür. Önemli olan, üniversitelerin temsilcilerinin Kurulda bulunması değil, üniversitenin görüşünün, fikrinin Kurulda belirtilmesidir. Düzenleme bu yönden yapılmıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Tamam, onu da Üniversitelerarası Kurul düşünsün. Hususiyile, burada bulunan kişiler de görev alacaklarını düşünerek, mesela gitme külfetine katlanıyorsa pekâlâ gösterebilir. Ona bırakalım bu işi. «Ankara'dan» diye tasrih edersek, Ankara Üniversitelerine bir özellik arz etmiş oluruz.

Bir de Sayın Kara Kuvvetleri Komutanımız Orgeneral Ersin'in söylediği bir husus var, «Turizm Bakanlığından biri niye katılmadı?» diye, onun için sormuştum ben.

EKREM ÖZGEN (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Temsilcisi) Arz edeyim efendim.

Aslında standartlarla ilgili başka bakanlıklar da düşünülebilir. Ancak, Kurulun sayısını, Kurulun kolay işleyebileceği bir düzeyde tutmakta yarar var. Onun için en çok ilgili olan bakanlıkların seçimine itina gösterilmiştir. Tabii bunlara, gerekli görülürse ilaveler yapılmak mümkündür.

Arz ederim.

BAŞKAN — Bu konuda başka söz almak isteyen?

Peki, her bakanlıktan bir tane deseydik ne olurdu? Çok mu olurdu?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Miktar çok olacaktı Sayın Başkanım. Ayrıca, bakanlıkların mevcudu da zaman zaman artıyor ve değişiyordu, bakanlıkların belli bir mevcudu da yoktu. Zaten bu Kurulun daha önceki kanunda dondurulmuş bir mevcudu yoktu ve zaman zaman bu büyüyerek 323'e kadar çıkmıştı. Bunları önlemek için kesin mevcutların olması öngörüldü. Bakanlık Temsilcisinin de sunduğu gibi, en çok ilgisi olan bakanlıkların bu kurulda temsil edilmesi hedef alınmıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Buyurun.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Bu konuda eğer miktarı sabit tutmak esası ele alınmışsa (ki, seçilme ona göre yapılmış zaten) o zaman «Bakanlar Kurulunca seçilecek 11 üye» diyebiliriz. İsteddiği mevzuata göre, seçilecek konuya göre seçebilirler.

BAŞKAN — Ama en çok ilgili olanlar bulundurulur.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — O da bir hal tarzı olabilir; fakat bu hakikaten her halde en uygunu.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen var mı?.. Yok.

O halde şimdi, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Şahinkaya'nın teklifine uygun olarak 3 ncü fıkrayı değişik şekilde okutacağım ve maddeyi öyle oylarınıza sunacağım.

Fıkrayı okur musunuz?

«3 — Üniversitelerden, Üniversitelerarası Kurulca seçilecek 9 temsilci.»

BAŞKAN — 1 nci maddeyi, 3 ncü fıkradaki bu değişiklikle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Aynı Kanunun 6 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Teknik Kurul

Madde 6. — Teknik Kurul, Enstitüce hazırlanan standartları kabul eden ve bunlardan zorunlu olarak yürürlüğe konmaları gerekenleri belirleyen teknik bir organdır.

Teknik Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur.

a) Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri,

b) İhtisas Kurulu Başkanları,

c) Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı ve konu ile ilgili Genel Kurulda bulunan Bakanlık temsilcileri,

d) Üniversitelerin Genel Kurulda bulunan temsilcilerinden Genel Kurulca seçilecek üç temsilci,

e) Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi ve Ticaret Borsaları Birliği Temsilcilerinden Genel Kurulca seçilecek üç temsilci.

Teknik Kurul, Enstitü Başkanının bulunmaması halinde Başkan Yardımcısının Başkanlığında toplanır.

Teknik Kurul üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile karar alır.

Kurul yılda en az iki kez toplanır. Kurulu Enstitü Başkanı bulunmaması halinde Başkan Yardımcısı toplantıya çağırır.

BAŞKAN — 2 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım müsaade buyururlar mı?

BAŞKAN — Buyurun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — (c) fıkrasında, Teknik Kurul üyeleri içerisinde, «Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakan-

lığı, İmar ve İskân Bakanlığı ve konu ile ilgili Genel Kurulda bulunan bakanlık temsilcileri.» deniyor.

Genel Kurulda bakanlık temsilcilerini yukarıda yazdık; 4 ncü maddenin 1 nci bendinde saydık teker teker.

Şimdi de, ayrıca «Konu ile ilgili genel kurulda bulunan bakanlık temsilcileri...» deniliyor..

BAŞKAN — Diğer bakanlık da varsa, yani bunların içinde muhakkak bulunacak..

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — O mu kastediliyor; yoksa, «Bunlar ayrıca gelecek, genel kuruldakilerin de hepsi birden gelecek?» şeklinde mi anlaşılıyor, tavzihe ihtiyaç var. Eğer tensip ederseniz, Hükümet bir açıklama yapsın efendim.

BAŞKAN — Evet, buyurun.

KENAN SÜRGİT (Hükümet Temsilcisi) — Sayın Başkanım, burada belirtmek istenen husus şu:

Ticaret, Tarım, Sanayi ve İmar bakanlıklarının temsilcileri, hangi konuda standart hazırlanırsa hazırlansın mutlaka hazır bulunacaklar, ama onun dışında olan bakanlıklar ancak konu kendilerini ilgilendirdiği zaman bulunacaklar.

BAŞKAN — Mesela, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına ait ise, o zaman bulunacak.

KENAN SÜRGİT (Hükümet Temsilcisi) — O zaman temsilci bulunacak, aksi halde bulunmasına gerek olmayacak. Burada kastedilen bu noktadır.

BAŞKAN — Yani, muhakkak bir kere, bu genel kurulda temsilci bulunduran bakanlıklardan olacak, eğer konu ilgilendiriyorsa?

KENAN SÜRGİT (Hükümet Temsilcisi) — Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Pekli, burada bulunmayan bir bakanlığı ilgilendiriyorsa o bulunmayacak.

KENAN SÜRGİT (Hükümet Temsilcisi) — Söz konusu değil Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Söz konusu değil.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — O halde, bir ufak düzeltme yapsak daha rahat anlaşılır mı? Şöyle diyebilir miyiz:

«Konu ile ilgili bakanlıkların Genel Kurulda bulunan temsilcileri» desek daha rahat anlaşılacak herhalde efendim.

«Konu ile ilgili Genel Kurulda...» ifadesi Türkçe bakımından bir zorluk yaratıyor.

BAŞKAN — Evet, daha açık olur o. O halde (c) fıkrasının düzeltilmiş bu şekliyle bir daha okutuyorum efendim:

«C) Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı ve konu ile ilgili bakanlıkların Genel Kurulda bulunan temsilcileri.»

BAŞKAN — Bu değişiklik şekliyle 2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — Aynı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yönetim Kurulu

Madde 7. — Yönetim Kurulu, Türk Standartları Enstitüsünün yürütme organıdır.

Yönetim Kurulu bir Başkan ve dört üyeden oluşur. Enstitüyü Yönetim Kurulu Başkanı temsil eder. Enstitünün ita amiridir.

Başkan ve üyeler ile üç yedek üye, Genel Kurul tarafından, kendi üyeleri arasından gizli oyla üç yıl için seçilir. Görev süresi bitenler yeniden seçilebilir. Başkanın belirleyeceği üye Başkan Yardımcılığı görevini yapar. Yönetim Kurulu, üyelerinden birini muhasip üye olarak görevlendirir.

Yönetim Kurulu Başkanı, 4 ncü maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkralarında sayılan Genel Kurul üyeleri arasından seçildiği takdirde, bunlar, Kurumlarından bu süre için maaşsız izinli sayılırlar. İzinli sayıldıkları süreler terfilerinde, keseneklerini kendileri ve karşılıklarının Türk Standartları Enstitüsünce ödenmesi kaydı ile emekliliklerinde fiili hizmet olarak hesaba katılır. Bu kişilerin TC Emekli Sandığı ile ilgileri 5434 sayılı Kanuna 8 Temmuz 1971 tarihli ve 1425 sayılı Kanunla eklenen Ek - 2 nci madde esaslarına göre sürdürülür.

Yönetim Kurulunu Başkan, bulunmaması halinde Başkan Yardımcısı toplantıya çağırır. Yönetim Kurulu çoğunlukla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır.

Yönetim Kurulunun başlıca görevleri şunlardır:

- Enstitü bütçesini, çalışma programını, tüzük tasarılarını, yönetmelikleri, personel kadrolarını hazırlamak ve Genel Kurulun onayına sunmak;
- Genel Kurulun aldığı kararları, çalışma programını ve bütçeyi uygulamak;
- Genel Sekreteri, yardımcılarını ve diğer personeli atamak;
- İhtisas Kurulları başkanlarını ve üyelerini tespit etmek;
- Kanunun bu Kurula verdiği görevleri yerine getirmek.

BAŞKAN — 3 ncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı?

Buyurun, Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, bu maddenin 1 nci ve 2 nci fıkralarında bazı maddi baskı hataları olduğunu müşahade ettim; ayrıca, «Enstitünün Başkanı, yönetim kurulunun da başkanıdır» deyimini vardı, onu dahil etmemişiz.

3 ncu fıkrada, Yönetim Kurulu Başkanının seçim şekli var, ondan sonra hep, «lar, lar, lar» diye geçiyor. Halbuki tek kişidir konu edilen, bütün bu haklar tek kişinin hakkıdır. Başkanları değil, yönetim kurulu başkanıdır.

O bakımdan, buna ait bir düzenleme hazırladım, bir de o şekli ile okumama müsaade buyurulur mu, 1 ve 2 nci fıkraları?

BAŞKAN — Evet.

Bir de şu fıkra var: «Çoğunlukla alınır» diyor, çoğunlukla alındığı takdirde başkanın rey 2 rey kabul edilir diye bir şey yok.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Beş kişi.

BAŞKAN — Beş kişi de, birisi gelmeyebilir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Müsaade ederlerse onu da kıyaltım hemen.

BAŞKAN — Yani, birisi hasta olur da gelmezse dört kişi ile toplanabilir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Zaten biraz evvel de yukarıda geçti; başkan bulunmadığı zaman başkan yardımcısı da çağırabiliyor, yani dört kişiyle toplanabilirler.

«Yönetim Kurulu çoğunlukla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır.»

Başkanın bulunmaması halinde başkan yardımcısı toplantıya çağırır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyu iki sayılır.

BAŞKAN — Başkanın oyu istikametinde karar verilir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) Başkanın oyu istikametinde karar verilir.

«Karar alır» dan sonra, «Oyların eşitliği halinde başkanın oyu istikametinde karar verilir.» diyelim.

BAŞKAN — 3 ncu maddeye bağlı olarak değiştirilen 7 nci maddeyi, bu baskı hataları da düzeltilmiş olarak bir daha okutuyorum:

MADDE 3. — Aynı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

YÖNETİM KURULU

Madde 7. — Yönetim Kurulu, Türk Standartları Enstitüsünün yürütme organıdır.

Yönetim Kurulu bir Başkan ve dört üyeden oluşur. Enstitü Başkanı Yönetim Kurulunun da Başkanıdır. Enstitüyü, Enstitü Başkanı temsil eder ve Enstitünün ita amiridir.

Başkan ve üyeler ile 3 yedek üye, Genel Kurul tarafından, kendi üyeleri arasından gizli oyla üç yıl için seçilir. Görev süresi bitenler yeniden seçilebilir. Başkanın belirleyeceği üye Başkan Yardımcılığı görevini yapar. Yönetim Kurulu, üyelerinden birini muhasip üye olarak görevlendirir.

Yönetim Kurulu Başkanı, 4 ncu maddenin 1, 2 ve 3 ncu fıkralarında sayılan Genel Kurul üyeleri arasından seçildiği takdirde, kurumundan bu süre için maaşsız izinli sayılır. İzinli sayıldığı süreler terfiinde, keseneklerinin kendisi ve karşılıklarının Türk Standartları Enstitüsüne ödenmesi kaydı ile emekliliğinde fiili hizmet olarak hesaba katılır. Bu kişinin TC Emekli Sandığı ile ilgisi 5434 sayılı Kanuna 8 Temmuz 1971 tarihli ve 1425 sayılı Kanunla eklenen ek - 2 nci madde esaslarına göre sürdürülür.

Yönetim Kurulunu Başkan, bulunmaması halinde Başkan Yardımcısı toplantıya çağırır. Yönetim Kurulu çoğunlukla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır. Oyların eşitliği halinde Başkanın oyu istikametinde karar verilir.

Yönetim Kurulunun başlıca görevleri şunlardır:

a) Enstitü bütçesini, çalışma programını, tüzük tasarılarını, yönetmelikleri, personel kadrolarını hazırlamak ve Genel Kurulun onayına sunmak;

b) Genel Kurulun aldığı kararları, çalışma programını ve bütçeyi uygulamak.

c) Genel Sekreteri, yardımcılarını ve diğer personeli atamak;

d) İhtisas kurulları başkanlarını ve üyelerini tespit etmek;

e) Kanunun bu kurula verdiği diğer görevleri yerine getirmek.

BAŞKAN — 3 ncu maddeyi, bu yapılan hataların düzeltilmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncu maddeyi okuyunuz,

MADDE 4 — Aynı Kanunun 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Denetleme Kurulu

Madde 8. — Türk Standartları Enstitüsünün hesapları ve bunlarla ilgili işlemleri, Genel Kurulda üye bulunan Maliye Bakanlığı, Sayıştay ve Yüksek Denetleme Kurulu temsilcilerinden oluşan üç kişilik bir kurul tarafından denetlenir.

Denetleme Kuruluna, üyelerden her biri birer yıl süre ile başkanlık eder.

Denetleme Kurulu üye tamsayısıyla toplanır ve çoğunlukla karar alır.

Denetleme Kurulu yıl içinde de gerekli gördüğü zaman denetleme yapabilir; yıllık raporunu en geç Nisan ayının birinci yarısına kadar hazırlar ve Genel Kurula sunmak üzere Enstitü Başkanına verir.

Denetleme Kurulu, denetimi sırasında, suç işlendiği kanısına varırsa, durumu Enstitü Başkanına ve gerek gördüğünde adli makamlara da bildirir.

BAŞKAN — 4 ncu madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okuyunuz.

MADDE 5. — Aynı Kanunun 9 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İhtisas Kurulları

Madde 9. — İhtisas kurulları, Türk Standartları Enstitüsünün ilmi inceleme ve standartları hazırlama kurullarıdır. Bunlar, Genel Kurul kararıyla kurulurlar ve yönetmeliğinde belirtilen esaslar içinde görevlerini yürütürler.

İhtisas kurullarına bağlı olarak teknik komiteler de kurulabilir. Bunların görev ve yetkileri de yönetmelikte belirlenir.

BAŞKAN — 5 nci madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 6.— Aynı Kanunun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Genel Sekreter

Madde 10. — Yönetim Kurulunca, Enstitünün idari ve sekreteryaya işlerini yürütmek üzere, bu Kurula karşı sorumlu, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul üyeleri dışından bir Genel Sekreter ve iki yardımcı atanır.

Genel Sekreter oylamalara katılmaksızın Genel

Kurula ve Yönetim Kurulu toplantılarına katılır. Genel Sekreter Enstitü harcamalarında tahakkuk memurudur.

Genel Sekreterin bulunmaması halinde Genel Sekreterlik görevini yardımcılardan biri yapar.

BAŞKAN — 6 nci madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7 — Aynı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici Madde — Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte, Genel Kurulun ve Yönetim Kurulu üyelerinin ve denetçilerin görevleri sona erer. Yönetim Kurulu görevini Bakanlar Kurulunca atanacak beş kişilik Geçici Yönetim Kurulu yürütür. Geçici Yönetim Kurulu, bu Kanuna göre Genel Kurulun oluşmasına ve Yönetim Kurulunu seçmesine kadar görevine devam eder.

Eski Yönetim Kurulu ile Geçici Yönetim Kurulunun ibrası, hesapların incelenmesi bu Kanuna göre teşekkül eden Denetim Kurulu ve Genel Kurul tarafından yapılır.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 8 nci madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9 ncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 9 ncu madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, gündemimizde görüşülecek başka konu olmadığından, bilahara tespit edilecek gün ve saatte toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 17,00

MILLİ GÜVENLİK KONSEYİ GÜNDEMİ

49 NCU BİRLEŞİM

17 Nisan 1981 Cuma

Saat : 14.30

I. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Bütçe-Plan Komisyonu Raporu. (1/58) (S. Sayısı : 87 ve 87'ye 1. 2 ve 3 ncü ek)

2. — 4. 7. 1956 Tarihli, 6772 sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporu. (1/166) (S. Sayısı : 185)

3. — Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/168) (S. Sayısı : 186)

4. — 18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. (1/167) (S. Sayısı : 184)

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu (1/58)

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 1/58

Karar No. : 20'ye 3 ncü Ek

16 Nisan 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Milli Güvenlik Konseyininin 14.4.1981 gün ve 48 nci birleşiminde Komisyonumuza (ade edilen «6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı» nın 6 ncı madde olarak görüşülüp Komisyonumuza (ade edilen 7 nci maddesi ile 25 nci madde olarak düzenlenmesi istenen metin, Komisyonumuzca incelenmiştir,

Yapılan inceleme sonucunda;

6 ncı madde olarak Hükümet teklifindeki Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin mevzuunu teşkil eden 28 nci maddede yapılan değişikliklerle, bankerlerin yapmış oldukları faaliyetlerin çerçevesi çizilerek maddeye yeni bir şekil verilmesinin,

25 nci madde olarak, bu kanuna bağlı tablolarda yer alan vergi nispet ve hadlerinde % 50 oranına kadar indirim yapmaya, indirim nispet ve hadlerini kanuni seviyesine kadar çıkarmaya ve bununla ilgili usul ve şartları tespitte Bakanlar Kurulunun yetkili kılınmasıyla ilgili düzenleme getirilmesinin,

Ayrıca, Bankerlerin Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi kapsamına alınmasıyla, bunların şu ana kadar yapmış oldukları, ancak henüz ihraç edilmemiş tahvillere ilişkin satış anlaşmaları dolayısıyla ekonomide doğabilecek darboğazların giderilmesi amacıyla 31.12.1981 tarihine kadar ihraç edilecek tahvillerin bunlar tarafından tahsil edilecek kupon bedellerininin Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden istisna edilmesine ilişkin bir düzenleme, çerçeve yeni 28 nci maddeye bağlı olarak Geçici Madde şeklinde düzenlenmesinin,

Bundan sonra gelen maddelerin ise teselsül ettirilmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Milli Güvenlik Konseyininin onayına arz olunur.

Başkan
Hüsnü KÜÇÜKAHMET
Em. Amiral

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Mehmet KÂMİLOĞLU

Üye
Doğan KAYRAN

Üye
Berki MELLİ

Üye
Serpil ULUER

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 7. — Aynı Kanunun 28 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Mevzu, Vergiyi Doğuran Olay :

Madde 28. — Banka ve sigorta şirketlerinin her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir.

Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri (Menkul kıymetler üzerine yaptıkları her türlü muamele ve hizmetler ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralar üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla lehlerine aldıkları paralar dahil) dolayısıyla bu suretle aldıkları paralar da banka muameleleri vergisine tabidir.

2279 sayılı Kanuna göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini devamlı olarak yapanlar ve diğer banka muamele ve hizmetlerinden bir veya birkaçı ile iştigal edenler bu kanunun uygulanmasında banker sayılırlar. Bir şahsın münhasıran altın alım ve satımı ile iştigali banker sayılmasını icap ettirmez.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 6. — Aynı Kanunun 28 nci maddesinin 2 ve 3 ncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım - satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil) da banka muameleleri vergisine tabidir.

2279 sayılı Kanuna göre ikraz işleriyle uğraşanlarla ikinci fıkrada belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini devamlı olarak yapanlar bu Kanunun uygulanmasında banker sayılırlar. Bir şahsın münhasıran altın alım ve satımı ile uğraşması banker sayılmasını gerektirmez.

MADDE 25. — Bu Kanuna bağlı tablolarda yer alan vergi nispet ve hadlerinde % 50 oranına kadar indirim yapmaya, indirilen nispet ve hadleri kanuni seviyelerine kadar çıkartmaya ve bununla ilgili usul ve şartları tespitte Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 28. — Aynı Kanunun muvakkat ve son hükümler başlıklı bölümüne «Muvakkat 2 nci Madde» den sonra aşağıdaki Geçici Madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE — 31.12.1981 tarihine kadar ihraç edilmiş ve edilecek tahvillere ilişkin olarak bankerler tarafından tahsil edilecek kupon bedelleri banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/167)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : 101 - 767/01580

11 . 2 . 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 10 . 2 . 1981 tarihinde kararlaştırılan «18 Kasım 1960 tarihli ve 132 sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan

GENEL GEREKÇE

132 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Türk Standartları Enstitüsü, özellikle organları içindeki görüş ayrılıklarından kaynaklanan çekişmeler ve diğer idari sorunlar sebebiyle kanunla belirlenen görevlerini yerine getiremeyecek hale gelmiştir. Türkiye'nin iktisadi ve sınai gelişmesinde önemli görevler üstlenmiş olan bu kuruluşun görevini en iyi şekilde yerine getirmesini ve politik etkilerin dışında kalmasını sağlamak amacıyla organlarının teşekkül tarzı ile görevlerinin yeniden tespiti ve düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu amaçla, Kanunun öngördüğü Genel Kurul ve Yönetim Kurulu teşekkül edinceye kadar, yönetim boşluğu olmaması için Geçici Yönetim Kurulunun kurulması da öngörülerek bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 132 sayılı Kanunun 4 nci maddesi değiştirilerek, Genel Kurula üye gönderecek Bakanlık ve Kuruluşlar sayılmakta ve Genel Kurulun toplanma biçimi ile görevleri hükme bağlanmaktadır.

Madde 2. — 132 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi değiştirilerek, Teknik Kurulun kimlerden oluşacağı ve toplanma şekli yeniden düzenlenmektedir.

Madde 3. — 132 sayılı Kanunun 7 nci maddesi yeniden düzenlenerek, Yönetim Kurulunun kaç kişiden oluşacağı, Başkan ve üyelerinin seçilme şekli, Yönetim Kurulunun toplanması ve görevleri tespit edilmektedir.

Madde 4. — 132 sayılı Kanunun 8 nci maddesi değiştirilerek, Enstitünün; Maliye Bakanlığı, Sayıştay ve Yüksek Denetleme Kurulu temsilcilerinden oluşan üç kişilik bir Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesi ve bu kurulun çalışma biçimi düzenlenmektedir.

Madde 5. — Kanunun 9 ncü maddesi değiştirilerek, İhtisas Kurulunun Genel Kurul Kararı ile kurulması, görevlerinin bir yönetmelikle belirlenmesi öngörülmekte ve bu kurullara bağlı teknik komiteler kurula bileceği, bunların görevlerinin de yönetmelikle belirleneceği hükmü getirilmektedir.

Madde 6. — Kanunun 10 ncü maddesi değiştirilerek, Enstitüye iki Genel Sekreter Yardımcısının atanması sağlanmış, Genel Sekretere de ayrıca Enstitü harcamalarında tahakkuk memurluğu görevi verilmiştir.

Madde 7. — Bu madde ile Kanuna geçici bir madde eklenmektedir.

Enstitünün mevcut Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile denetçilerinin görevlerine son verilmesi nedeniyle ortaya çıkacak yönetim boşluğunu doldurmak amacıyla, kanunun öngördüğü yetkili kurullar teşekkül edinceye kadar Enstitünün Bakanlar Kurulunca atanacak 5 kişilik bir Geçici Yönetim Kurulu ile yönetilmesi öngörülmektedir.

8 ve 9 ncü maddeler yürürlük ve yürütme maddeleridir,

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

18 Kasım 1960 Tarihli ve 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 132 Sayılı Türk Standartları Enstitüsü Kuruluş Kanununun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

GENEL KURUL

Madde 4. — Genel Kurul, Türk Standartları Enstitüsünün genel karar organıdır.

Genel Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

1. Başbakanlık, Genel Kurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı tarafından görevlendirilecek birer temsilci;

2. Sayıştay, Yüksek Denetleme Kurulu, Devlet Planlama Teşkilatı, Devlet Malzeme Ofisi, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu ve Millî Produktivite Merkezi tarafından görevlendirilecek ikişer temsilci;

3. Ankara'da bulunan üniversitelerin senatolarınca görevlendirilecek üçer temsilci;

4. Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğince görevlendirilecek oniki temsilci.

Genel Kurul, üyeleri arasından seçilecek bir Başkan ve iki kâtipten oluşan Başkanlık Divanı tarafından yönetilir.

Genel Kurul, Enstitü Yönetim Kurulunun çağırısı üzerine her yıl Mayıs ayı içinde olağan toplantısını yapar. Ayrıca, Yönetim Kurulunun, ya da Genel Kurulun kararlaştırdığı tarihte veya Genel Kurul üyelerinin üçte birinin isteği üzerine olağanüstü toplantıya çağırılır.

Genel Kurul üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır; seçimlerde de aynı usul uygulanır.

Genel Kurulun başlıca görevleri şunlardır:

- Enstitü Başkanını ve Yönetim Kurulu üyelerini seçmek,
- Enstitünün yıllık çalışma programını kabul etmek,
- Bütçe ve kesinhesabı kabul etmek,
- Denetleme Kurulunun raporunu incelemek ve Yönetim Kurulunu ibra etmek,
- Tüzük tasarılarını ve yönetmelikleri kabul etmek,
- Enstitüce yapılan hizmetlerden alınacak tarifeleri tespit etmek,
- Enstitüde çalışan devamlı ve geçici personelin kadrolarını ve bunlara verilecek ücretleri tespit etmek,
- Kanunda gösterilen, Genel Kurula verilen başka görevleri yerine getirmek.

MADDE 2. — Aynı Kanunun 6 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

TEKNİK KURUL

Madde 6. — Teknik Kurul, Enstitüce hazırlanan standartları kabul eden ve bunlardan zorunlu olarak yürürlüğe konmaları gerekenleri belirleyen teknik bir organdır.

Teknik Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

- Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri,
- İhtisas Kurulu Başkanları,
- Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı ve konu ile ilgili Genel Kurulda bulunan Bakanlık temsilcileri,
- Üniversitelerin Genel Kurulda bulunan temsilcilerinden Genel Kurulca seçilecek üç temsilci,
- Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi ve Ticaret Borsaları Birliği Temsilcilerinden Genel Kurulca seçilecek üç temsilci,

Teknik Kurul, Enstitü Başkanının bulunmaması halinde Başkan Yardımcısının Başkanlığında toplanır. Teknik Kurul üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile karar alır.

Kurul yılda en az iki kez toplanır. Kurulu Enstitü Başkanı bulunmaması halinde Başkan Yardımcısı toplantıya çağırır.

MADDE 3. — Aynı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

YÖNETİM KURULU

Madde 7. — Yönetim Kurulu, Türk Standartları Enstitüsünün yürütme organıdır.

Yönetim Kurulu bir Başkan ve dört üyeden oluşur. Enstitüyü Yönetim Kurulu Başkanı temsil eder. Enstitünün ita amiridir.

Başkan ve üyeler ile üç yedek üye, Genel Kurul tarafından, kendi üyeleri arasından gizli oyla üç yıl için seçilir. Görev süresi bitenler yeniden seçilebilir. Başkanın belirleyeceği üye Başkan Yardımcılığı görevini yapar. Yönetim Kurulu, üyelerinden birini muhasip üye olarak görevlendirir.

Yönetim Kurulu Başkanı, 4 ncü maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkralarında sayılan Genel Kurul üyeleri arasından seçildiği takdirde, bunlar, Kurumlarından bu süre için maaşsız izinli sayılırlar. İzinli sayıldıkları süreler terfilerinde, keseneklerinin kendileri ve karşılıklarının Türk Standartları Enstitüsünce ödenmesi kaydı ile emekliliklerinde fiilli hizmet olarak hesaba katılır. Bu kişilerin TC Emekli Sandığı ile ilgileri 5434 sayılı Kanuna 8 Temmuz 1971 tarihli ve 1425 sayılı Kanunla eklenen Ek - 2 nci madde esaslarına göre sürdürülmüştür.

Yönetim Kurulunu Başkan, bulunmaması halinde Başkan Yardımcısı toplantıya çağırır. Yönetim Kurulu çoğunlukla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğu ile karar alır.

Yönetim Kurulunun başka görevleri şunlardır:

- a) Enstitü Bütçesini, çalışma programını, tüzük tasarılarını, yönetmelikleri, personel kadrolarını hazırlamak ve Genel Kurulun onayına sunmak;
- b) Genel Kurulun aldığı kararları, çalışma programını ve bütçeyi uygulamak;
- c) Genel Sekreteri, yardımcılarını ve diğer personeli atamak;
- d) İhtisas Kurulları başkanlarını ve üyelerini tespit etmek;
- e) Kanunun bu Kurula verdiği diğer görevleri yerine getirmek.

MADDE 4. — Aynı Kanunun 8 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

DENETLEME KURULU

Madde 8. — Türk Standartları Enstitüsünün hesapları ve bunlarla ilgili işlemleri, Genel Kurulda üye bulunan Maliye Bakanlığı, Sayıştay ve Yüksek Denetleme Kurulu temsilcilerinden oluşan üç kişilik bir kurul tarafından denetlenir.

Denetleme Kuruluna, üyelerden her biri birer yıl süre ile başkanlık eder.

Denetleme Kurulu üye tamsayısıyla toplanır ve çoğunlukla karar alır.

Denetleme Kurulu yıl içinde de gerekli gördüğü zaman denetleme yapabilir; yıllık raporunu en geç Nisan ayının birinci yarısına kadar hazırlar ve Genel Kurula sunmak üzere Enstitü Başkanına verir.

Denetleme Kurulu, Denetimi sırasında, suç işlediği kanısına varırsa, durumu Enstitü Başkanına ve gerek gördüğünde adli makamlara da bildirir.

MADDE 5. — Aynı Kanunun 9 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İHTİSAS KURULLARI

Madde 9. — İhtisas Kurulları, Türk Standartları Enstitüsünün ilmi inceleme ve standartları hazırlama kurullarıdır. Bunlar, Genel Kurul kararıyla kurulurlar ve yönetmeliğinde belirtilen esaslar içinde görevlerini yürütürler.

İhtisas kurullarına bağlı olarak teknik komiteler de kurulabilir. Bunların görev ve yetkileri de yönetmelikte belirlenir.

MADDE 6. — Aynı Kanunun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

GENEL SEKRETER

Madde 10. — Yönetim Kurulunca, Enstitünün idari ve sekreteryaya işlerini yürütmek üzere, bu Kurula karşı sorumlu, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul üyeleri dışından bir Genel Sekreter ve iki yardımcı atanır. Genel Sekreter oylamalara katılmaksızın Genel Kurula ve Yönetim Kurulu toplantılarına katılır. Genel Sekreter Enstitü harcamalarında tahakkuk memurudur.

Genel Sekreterin bulunmaması halinde Genel Sekreterlik görevini yardımcılarından biri yapar.

MADDE 7. — Aynı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici madde — Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihte, Genel Kurulun ve Yönetim Kurulu üyelerinin ve denetçilerin görevleri sona erer. Yönetim Kurulu görevini Bakanlar Kurulunca atanacak beş kişilik Geçici Yönetim Kurulu yürütür. Geçici Yönetim Kurulu, bu Kanuna göre Genel Kurulun oluşmasına ve Yönetim Kurulunu seçmesine kadar görevine devam eder.

Eski Yönetim Kurulu ile Geçici Yönetim Kurulunun übrası, hesaplarının incelenmesi bu Kanuna göre teşekkül eden Denetim Kurulu ve Genel Kurul tarafından yapılır.

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

10 . 2 . 1981

Başbakan

B. Ulusu

Devlet Bakanı - Başbakan Yrd. <i>Z. Baykara</i>	Devlet Bakanı - Başbakan Yrd. V. <i>K. Erdem</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. İ. Öztrak</i>	Devlet Bakanı <i>M. Özgüneş</i>
Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. M. N. Özdaş</i>	Adalet Bakanı <i>C. Menteş</i>	Milli Savunma Bakanı <i>Ü. H. Bayülken</i>	İçişleri Bakanı <i>S. Çetiner</i>
Dışişleri Bakan V. <i>Prof. Dr. İ. Öztrak</i>	Maliye Bakanı <i>K. Erdem</i>	Milli Eğitim Bakanı <i>H. Sağlam</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Dr. T. Önalp</i>
Ticaret Bakanı <i>K. Cantürk</i>	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı <i>Prof. Dr. N. Ayanoğlu</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı <i>R. Baturalp</i>	Ulaştırma Bakanı <i>N. Özgür</i>
Tarım ve Orman Bakanı <i>Prof. Dr. S. Özbek</i>	Çalışma Bakanı <i>Prof. Dr. T. Esener</i>	Sanayi ve Teknoloji Bakanı <i>Ş. Kocatopçu</i>	Ener. ve Tabii Kay. Bakanı <i>S. Bingöl</i>
Turizm ve Tanıtma Bakanı <i>İ. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>Dr. Ş. Tüten</i>	Köy İşleri ve Koop. Bakanı <i>M. R. Güney</i>	Gençlik ve Spor Bakanı <i>V. Özgül</i>
	Sosyal Güvenlik Bakanı <i>S. Şide</i>	Kültür Bakanı <i>C. Baban</i>	

4 . 7 . 1956 Tarihli, 6772 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sosyal Güvenlik İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporu. (1/166)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : 101-817/03345

7 Nisan 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 7 . 4 . 1981 tarihinde kararlaştırılan «4 . 7 . 1956 tarihli, 6772 sayılı Kanuna bir ek madde eklenmesi ve işçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile İkramiye verilmesi hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan

GEREKÇE

4 . 7 . 1956 tarih ve 6772 sayılı Kanun ile «Umumi mülhak ve hususi bütçeli dairelerle sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan şirket ve kurumlarla belediyeler ve bunlara bağlı teşekküller, 3460 ve 3659 sayılı kanunların şümulüne giren İktisadi Devlet Teşekkülleri ve diğer bicümle kurum, banka, ortaklık ve müesseselerinde müstahdem olanlardan İş Kanununun şümulüne giren veya girmeyen yer» lerde çalışmakta olan işçilere ücret sistemleri ne olursa olsun - ek tediye yapılması öngörülmüştür. Buna göre işçilere, Bakanlar Kurulu tarafından belirtilecek tarihlerde ödenmek üzere, yılda birer aylık ve münhasıran yeraltında çalışan işçilere de ikişer aylık istihkakları tutarında «ilâve tediye» yapılmaktadır. Bu işçilere Bakanlar Kurulu kararı ile ayrıca birer aylık istihkakları tutarında ilâve tediye yapılması da mümkün kılınmıştır.

Yargıtay 9 ncu Hukuk Dairesi ile Sayıştayın son kararlarında, 6772 sayılı Kanunun ek tediye yapılmasını öngören hükümlerinin «kamu düzeni» ne ilişkin olduğu ve ilâve tediye sınırlarının toplu iş sözleşmeleri ile aşılmasının mümkün olmadığına karar verilmiştir. (Yarg. 9. HD. 30 . 12 . 1980, E. 15290/K. 14645; Sayıştay İçt. Bir. K. 27 . 12 . 1980, E. 1980-6/K. 4097-1; Sayıştay G. K. 17 . 3 . 1981, E. 1981-5/K. 4112-1).

Ancak uygulamada ikramiye sayısının toplu iş sözleşmelerinde farklı şekilde tespit edildiği; hatta 9 ikramiyeye kadar yükseldiği müşahade edilmiştir. Yeni vergi kanunları ile vergilendirme açısından ücret ve ikramiye adı altında yapılan ödemeler arasındaki fark kalktığından değişik ikramiye uygulamasına gerek kalmamıştır. Bu durumda, toplu iş sözleşmelerinde öngörülen ikramiye sayısının ortalaması gözönünde tutularak, bu konuda 6772 sayılı Kanun muhafaza edilmekle beraber, ek maddelerle yeni bir düzenleme yapılmakta ve işçilerin bu düzenleme nedeniyle bir ücret kaybına uğramaları için geçici hükümler getirilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

1. — Kanun tasarısının «birinci maddesi» nde 6772 sayılı Kanuna bir «ek madde» eklenmesi suretiyle, bu kanun uyarınca yapılabilecek ilave tediyelerden ayrı olarak, toplu iş sözleşmeleri ile de en çok iki ikramiye daha verilebileceği hükme bağlanmaktadır.

2. — Kanun tasarısının «ikinci maddesi» nde 6772 sayılı Kanunun kapsamı dışında kalan işyerlerinde çalışan işçilere toplu iş sözleşmeleri ile verilebilecek en çok ikramiye sayısı da düzenlenerek, işçiler arasında herhangi bir ayırım yapılmaksızın, eşitlik sağlanması amacı güdülmüştür.

3. — Üçüncü madde ile işçilere ödenmesi öngörülen ikramiye ve ilaveediye dışında herhangi bir ödeme yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

4. — Kanun tasarısının «dördüncü maddesi» nde ise diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda doğabilecek tereddütlerin giderilmesi amacı ile açık bir hüküm getirilmiştir.

Kanun tasarısının «geçici birinci maddesi» nde halen yürürlükte olan toplu iş sözleşmeleri ile süreleri sona ermekle beraber 2364 sayılı Kanun uyarınca Yüksek Hâkem Kurulu tarafından henüz yeniden yürürlüğe konulmamış olan toplu iş sözleşmelerinde öngörülen ilave tediyelerle ikramiyelerin, bu sözleşmeler yenileneinceye kadar ödenmesine devam olunacağı hükme bağlanmıştır.

Kanun tasarısının «geçici ikinci maddesi» nde kanunla öngörülen ikramiye ve ilave tediyelerin tavanını aşan toplu iş sözleşmelerinin yeniden yürürlüğe konulması sırasında, Yüksek Hâkem Kuruluna, fazla ikramiye veya ek tediyeleri ücrete ekleme görevi verilmektedir. Böylelikle işçilere daha önce toplu iş sözleşmeleri ile bu şekilde ikramiye adı altında tanınmış olan menfaatlerin ücrete dönüştürülerek konunun çözümü sağlanmıştır.

Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu Raporu

Milli Güvenlik Konseyi

Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri

Komisyonu

Esas No. : 1/166

Karar No. : 3

13 Nisan 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Bakanlar Kurulunca hazırlanan (4 . 7 . 1956 tarihli, 6772 sayılı Kanuna bir ek madde eklenmesi ve işçilere Toplu İş Sözleşmeleri ile ikramiye verilmesi hakkında Kanun Tasarısı) 7 Nisan 1981 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Tasarı Komisyonumuzca incelenmiş ve aynen benimsenmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Komisyon Başkanı

Talât SARGIN

Prs. Kd. Alb.

Üye

Erberk İNAM

Dz. Öğ. Yb.

Üye

Fazıl KAYNAKDEMİR

Hv. Prs. Bnb.

Üye

Rüştü ALTAY

Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Başmüşaviri

Üye

Biltekin ÖZDEMİR

Maliye Bakanlığı

Bütçe - Mali Kontrol Gn. Md.

Üye

Haydar ŞEŞENOĞLU

Çalışma Bakanlığı

1 nci Hukuk Müşaviri

Üye

Murat ÜLGEN

Maliye Bakanlığı

Bütçe - Mali Kontrol Gn. Md.

Başyardımcısı

Milli Güvenlik Konseyi

(S. Sayısı : 185)

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

4 . 7 . 1956 Tarihli, 6772 Sayılı Kanuna Bir ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri İle İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6772 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

«EK MADDE 1. — Bu Kanun uyarınca işçilere yapılan ilâve tediye­lerden ayrı olarak, her yıl için her biri bir aylık istihkakları tutarını (hafta ve genel tatil ücretleri dahil) geçmemek şartıyla toplu iş sözleşmeleri ile en çok iki ikramiye daha verilebilir.»

MADDE 2. — 6772 sayılı Kanun kapsamı dışın­da kalan işyerlerinde çalışan işçilere toplu iş sözleş­meleri ile en çok dört, münhasıran yer altında çalışan işçilere en çok beş ikramiye ödenebilir.

MADDE 3. — Bu Kanunda öngörülen ikramiye­lerin dışında ikramiye veya ilave tediye niteliğinde herhangi bir ödeme yapılamaz.

MADDE 4. — Diğer kanunların bu Kanuna ay­kırı hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 1. — Yürürlükte olan toplu iş sözleşmeleri ile yürürlük süreleri sona erdiği halde 23 . 12 . 1980 tarihli, 2364 sayılı Kanun uyarınca Yüksek Hakem Kurulu tarafından henüz yeniden yürürlüğe konulmamış olan toplu iş sözleşmelerinde öngörülen ilave tediye ve ikramiyelere ilişkin hüküm­lerin uygulanmasına bu sözleşmeler yenileninceye ka­dar devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2. — Toplu iş sözleşmeleri, Yüksek Hakem Kurulunca yeniden yürürlüğe konu­lurken bu Kanunda öngörülen sayıyı aşan ikramiye­lerin tutarı ücrete eklenir.

SOSYAL GÜVENLİK, İŞ VE İŞÇİ İLİŞKİLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

4 . 7 . 1956 Tarihli, 6772 Sayılı Kanuna Bir ek Madde Eklenmesi ve İşçilere Toplu İş Sözleşmeleri İle İkramiye Verilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

Hükümetin Teklifi

MADDE 5. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen benimsenmiştir.

7 . 4 . 1981

Başbakan
B. Ulusu

Devlet Bakanı -
Başbakan Yrd.
Z. Baykara

Devlet Bakanı
Prof. Dr. M. N. Özdaş

Dışişleri Bakanı V.
Prof. Dr. İ. Öztrak

Ticaret Bakanı
K. Cantürk

Tarım ve Orman Bakanı
Prof. Dr. S. Özbek

Turizm ve Tanıtma Bakanı
İ. Evliyaoğlu

Devlet Bakanı -
Başbakan Yrd.
T. Özal

Adalet Bakanı
C. Mentesh

Maliye Bakanı
K. Erdem

Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı
Prof. Dr. N. Ayanoğlu

Çalışma Bakanı
Prof. Dr. T. Esener

İmar ve İskân Bakanı
Dr. Ş. Tüten

Sosyal Güvenlik Bakanı
S. Şide

Devlet Bakanı
Prof. Dr. İ. Öztrak

Milli Savunma Bakanı
Ü. H. Bayülken

Milli Eğitim Bakanı
H. Sağlam

Gümrük ve Tekel Bakanı
R. Baturalp

Sanayi ve Teknoloji Bakanı
Ş. Kocatopçu

Köy İşleri ve Koop. Bakanı
M. R. Güney

Kültür Bakanı
C. Baban

Devlet Bakanı
M. Özgüneş

İçişleri Bakanı
S. Çetiner

Bayındırlık Bakanı
Dr. T. Önalp

Ulaştırma Bakanı V.
Dr. T. Önalp

Ener. ve Tabii Kay. Bakanı
S. Bingöl

Gençlik ve Spor Bakanı V.
M. R. Güney

Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu (1/168)

TC
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Başkanlığı
Sayı : 101-779/01715

20 . 3 . 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 5 . 3 . 1981 tarihinde kararlaştırılan «Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerinize arz ederim.

Bülend Ulusu
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Sidney Başkonsolosumuz ve Koruma görevlisinin hayatlarını kaybetmelerine yol açan saldırı ile birlikte, 1973 yılından bu yana yurt dışındaki Türk Kuruluşlarına ve Temsilciliklerine yöneltilen saldırı sayısı 47'yi bulmuştur. Bu saldırılar sonucu, çeşitli Bakanlıklara mensup 11 Kamu görevlisi, 1 emekli kamu görevlisi ile bunların aileleri efradından 3 kişi şehit olmuşlardır.

Bu saldırılar sonucu hayatlarını kaybeden veya yaralanan kamu görevlileri ile aileleri efradının isimleri aşağıda çıkarılmıştır.

Hayatlarını Kaybedenler

- 27 . 11 . 1973 : Los Angeles Başkonsolosu Mehmet BAYDAR ve Yardımcısı Bahadır DEMİR;
22 . 10 . 1975 : Viyana Büyükelçisi Daniş TUNALIGİL;
25 . 10 . 1975 : Paris Büyükelçisi İsmail EREZ ve Şoförü Talip YENER;
16 . 2 . 1976 : Beyrut Büyükelçiliği Başkâtibi Oktar CİRİT;
9 . 6 . 1977 : Vatikan Büyükelçisi Taha CARIM;
2 . 6 . 1978 : Madrid Büyükelçisi Zeki KUNERALP'in eşi Bayan KUNERALP ve emekli Büyükelçi Beşir BALCIOĞLU;
12 . 10 . 1979 : La Haye Büyükelçisi Özdemir BENLER'in oğlu Ahmet BENLER;
22 . 12 . 1979 : Paris Büyükelçiliği Turizm Müşaviri Yılmaz ÇOLPAN;
31 . 7 . 1980 : Albina Büyükelçiliği Altaşesi Galip ÖZMEN (ve kızı Neslihan ÖZMEN);
17 . 12 . 1980 : Sidney Başkonsolosu Şarik ARIYAK ve Koruma Görevlisi Engin SEVER;

Yaralananlar

- 17 . 4 . 1980 : Vatikan Büyükelçisi Vecdi TÜREL ile Koruma Görevlisi Tahsin GÜVENÇ;
26 . 9 . 1980 : Paris Büyükelçiliği Basın Müşaviri Selçuk BAKKIALBAŞI.

Görülebileceği üzere yurt dışında suikaste maruz kalarak şehit edilen görevlilerin yekünü, toplam memur adedi ile kıyaslandığında, önemli boyutlara ulaşmıştır. Yurt dışı kuruluşlarımızda, temsilcilerimize vaki saldırıların son yıllarda artış göstermesi, tüm koruma önlemlerinin alınmasına rağmen, maalesef yeni şehit ve yaralı verilmesi ihtimalini ortadan kaldırmamaktadır.

Yurt dışında itedhiş olayı veya suikast sonucu şehit olan, sakatlanan veya yaralanan personele bugüne kadar herhangi bir tazminat ödenmemiştir.

Masum insanların canlarına ve mallarına karşı yurt dışında girişilen menfur cinayet ve saldırılar esasında Türk Devletini hedef almaktadır.

Bu durumda özellikle şehitlerin geride kalan, dul, yetim ve diğer kanuni mirasçularına ızdıraplarına ilave olarak maddi sıkıntı çektilmeden hayatlarını devam ettirmelerinin sağlanması zarureti doğmaktadır. Aynı zaruret sakatlanarak malul kalanlar ve yaralananlar için de sözkonusudur.

Diğer taraftan, harp halinde olan, ihtilal ve anarşi içinde bulunan ülkelerde de Türk uyruklu personel vardır. Bu personel de devamlı surette can ve mal emniyeti bakımından baskı altında bulunmaktadır. Bu durumda bahis konusu personelin uğrayabileceği can ve mal kaybının bu Kanun kapsamına alınması yerinde olacaktır.

Şehit edililerin çocuklarına devlete ait yatılı okul ve eğitim kurumlarında ücretsiz eğitim görme, devlete ait yurtlardan ve yüksököğrenim kredilerinden yararlanma imkânı sağlanması ayrıca faydalı olacaktır.

Öte yandan yurt dışındaki görevlilerin mallarına zarar verilmesi ile sonuçlanan çeşitli saldırılar ile de karşılaşmaktadır. Bu tür saldırıların yoğunlaşarak devam ettiği gözlenmektedir.

Bahis konusu olayların neticesi olarak mallarını tamamen veya kısmen kaybetmiş görevliler ile ileride buna benzer saldırılara muhatap olabileceklerin zararlarını karşılamak üzere Bütçe Kanununun R Cetveli 460 Özel malzeme alımları f fıkrasına konulmuş olan hükmün bu Kanunda aynen yer almasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Tekrar yurt dışında menfur cinayetlere kurban giden şehidlere ödenecek olursak bugüne kadar çıkartılan müstakil kanunlarla Los Angeles Başkonsolusu Mehmet BAYDAR ve Yardımcısı Bahadır DEMİR, Beyrut Büyükelçiliği Başkatipli Oktar ÖRİT, Viyana Büyükelçisi Daniş TUNALIGİL, Paris Büyükelçisi İsmail EREZ ve Şoförü Talip YENER'in aileleri efradına vatani hizmet tertibinden aylık bağlanabildiğini görmekteyiz. Bu kanunlar uzun süren işlemler ikmal edilerek yukarıda isimleri belirtilen görevlilerin şehit edilmelelerinden birkaç yıl sonra ve sadece ilgililere münhasır olmak üzere çıkartılabilmektedir.

Kanun tasarısında belirtildiği vechile ölenlerin dul ve yetimlerinin maluliyet aylığı bağlanması prensibinin kabul edilmesinin hem hak sahiplerine sağlam bir güvence sağlayacağı, hem de her ölen şahsın aile efradı için münferid olarak vatani hizmet tertibinden maaş bağlanabilmesi amacı ile kurumlarca yapılan girişimleri ve uzun süren işlemleri bertaraf edeceği düşünülmektedir.

Aynı mülahazalar ile itedhiş olayı veya suikast sonucu sakat kalan Türk uyruklu personelinde bu Kanun kapsamındaki maluliyet aylığından yararlanmalarını uygun görülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile ödenecek Nakdi Tazminatın esas ve yöntemleri hakkında 3 . 11 . 1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması hakkındaki Kanuna atıf yapılmaktadır.

Madde 2. — Aynı olay ve durum nedeniyle mükerrer ödemeyi önlemek amacıyla bu madde düzenlenmiştir.

Madde 3. — Kanun Tasarısı kapsamına giren personelden menkul ve gayrimenkul malları tamamen ve kısmen tahrip olanların uğramış buldukları zararların tazmini için bu madde düzenlenmiştir.

Madde 4. — Tasarının 4 ncü maddesi tedavi giderleri ile ilgilidir.

Geçici Madde 1. — Kanun hükümlerinin 1 . 1 . 1973 tarihinden itibaren uygulanmasını sağlamak amacıyla bu madde düzenlenmiştir.

Geçici Madde 2. — Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Kanun kapsamına giren olaylar nedeniyle menkul ve gayrimenkul malları tahrip olanların zararlarının tazmini için bu madde hazırlanmıştır.

Kanun tasarısının 5 ve 6 ncü maddeleri yürürlük ve yürütme ile ilgilidir.

İhtisas Komisyonu Raporu

Milli Güvenlik Konseyi

İhtisas Komisyonu

Esas No : 1/168

Karar No. : 35

13 Nisan 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

«Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı» ilgili Dışişleri Bakanlığı Temsilcisinin de iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Kanun tasarısının; Yurt dışında sürekli görev, geçici görev, kurs, eğitim ve öğrenim nedeniyle bulunan Türk uyruklu kamu personelinden, Yurt dışında karşılaştıkları tetbiş olayı veya uğradıkları suikast sonucu ölen, sakat kalan ya da yaralananlar hakkında 3.11.1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması hakkındaki kanun ile ek ve değişiklikleri hükümlerine göre Nakdi Tazminat Ödenmesi ve Aylık Bağlanmasını sağladığı, anılan personelden görevli buldukları ülkede vukubulan harp, iç harp, ihtilal ve anarşi gibi siyasi olaylar neticesinde ölen, sakat kalan veya yaralananları da kapsamına aldığı görülmekte tümü benimsendikten sonra ayrı ayrı maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve Nakdi Tazminat verilmesi ve aylık bağlanması hakkındaki 1 nci maddesi, 2330 sayılı kanundan yararlananlar ile kendilerine vatanî hizmet tertibinden aylık bağlananların tabi olacakları hükümler hakkındaki 2 nci maddesi, menkul ve gayri menkul malları tamamen ve kısmen tahrip olanların zararlarının tazmini hakkındaki 3 ncu maddesi tedavi giderlerine dair 4 ncu maddesi ve 2 geçici maddesiyle yürürlük ve yürütmeye ilgili 5 ve 6 ncı maddeleri aynen benimsenmiştir.

Kanun tasarısı ve gerekçesi, raporumuza ilişik olarak Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan

Muzaffer BAŞKAYNAK

Hâkim Tuğgeneral

Üye

İlhan OBA

Top. Yb.

Genkur. İst. Dai.

Üye

Metin KANTARCIOĞLU

TC Emekli Sandığı

Gen. Müd. Müşaviri

Üye

İsmet ONUR

Hâkim Albay

Üye

Mete GÜR

Prs. Ön. Yzb.

Genkur. Per. Bşk. İht.

Üye

Refet ERDOĞAN

Emniyet Genel

Müdtür Yrd.

Üye

Ersin ESEROL

Hâkim Yarbay

Üye

Mehmet EZEN

Dışişleri Bakanlığı

Özlük İş. Dai. Bşk.

Üye

Rusuhi ECEVİTOĞLU

Bütçe Mali Kontrol

Genel Müd. Yrd.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Yurt dışında sürekli görev, geçici görev, kurs, eğitim ve öğrenim nedeniyle bulunan Türk uyrukları kamu personelinden, yurt dışında karşılaştıkları tedhiş olayı veya uğradıkları suikast sonucu; ölen, sakat kalan ya da yaralananlar hakkında 3 . 11 . 1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanun ile ek ve değişiklikleri Hükümlerine göre nakdi tazminat ödenir ve aylık bağlanır.

Anılan personelden; görevleri sona ermiş olsa bile yurt dışında karşılaştıkları tedhiş olayı veya uğradıkları suikast sonucu veya yurt dışındaki görevleri sebebiyle yurt içinde uğradıkları suikast neticesinde ölen, sakat kalan ya da yaralananlar hakkında aynı hükümler uygulanır.

Bu personelden görevli buldukları ülkede vukubulan harp, iç harp, ihtilal ve anarşi gibi siyasi olaylar neticesinde ölen, sakat kalan veya yaralananlar hakkında da 1 nci fıkra hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — Aynı olay ve durum nedeniyle;

a) Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanundan yararlanmış olanlara 1 nci maddedeki hüküm ayrıca uygulanmaz.

b) Kendilerine vatanî hizmet tertibinden aylık bağlanmış olanlar, Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun, % 25 oranındaki aylık artırma hükmünden, yararlanamazlar.

MADDE 3. — Bu Kanun kapsamına giren personelden; 1 nci maddede belirtilen ve yurt dışında meydana gelen olaylar nedeniyle menkul ve gayrimenkul malları tamamen veya kısmen tahrip olanlara sigorta şirketleri veya yabancı makamlar herhangi bir tazminat ödemedikleri takdirde, olayın vuku bulunduğu ülkenin mevzuatına göre düzenlenecek hasar tespit raporunda, belirtilen miktarda hasar tazminatı, hak sahibinin bağlı olduğu kurumca ödenir. Ancak ilgili ülke mevzuatının uygulama imkânı bulunmaması gibi zorunlu hallerde en yakın misyon şefi tarafından teşkil edilecek ve uzmanlardan oluşan bir kurulca düzenlenecek hasar tespit raporu ödemeye esas alınır.

Sigorta şirketleri ve yabancı makamların ödedikleri tazminatın tutarı, hasar tespit raporunda belirtilen miktardan az olduğu takdirde aradaki fark ödenir.

MADDE 4. — Birinci madde kapsamına giren personelin; 2 nci dereceye kadar (2 nci derece dahil) kan, 1 nci dereceye kadar (1 nci derece dahil) sıhri hırsımlarından, yurt dışında karşılaştıkları tedhiş olayı veya uğradıkları suikast neticesinde ölenlerin cenazelerinin nakil ve def'in giderleri ile yaralanan veya sakat kalanların tedavi giderleri personelin bağlı bulunduğu kurumca karşılanır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen olaylar neticesi ölen diğer Türk uyrukluların cenazelerinin nakil ve def'in giderleri gerektiğinde Dışişleri Bakanlığınca karşılanır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun uygulanmasında, 3 . 11 . 1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun;

a) 3 nci maddesinin (a) ve (b) bentlerine göre ödenecek nakdi tazminatlar 1 . 1 . 1973 tarihinden itibaren uygulanır. 1 . 1 . 1973 tarihiyle bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih arasındaki döneme ilişkin ödemelerin hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen 1 nci derece son kademe aylığının bu Kanunun yayımı tarihindeki brüt tutarı esas alınır.

Ancak, yukarıdaki hükme göre ana ve babaya nakdi tazminat ödenebilmesi, kendilerinin bu Kanunun yayımı tarihinde sağ olmaları şartına bağlıdır.

1 . 1 . 1973 tarihinden itibaren nakdi tazminata hak kazanmış bulunan eşlerden bu Kanunun yayımı tarihinden önce ölmüş olanların tazminat payları görev nedeniyle ölenin çocuklarına ödenir. Çocukları yoksa miras hükümleri uygulanır.

b) 4 nci maddesinin, bağlanacak aylıkların % 25 artırılarak ödenmesine ilişkin hükmü, (kendilerine aynı olay ve durum nedeniyle Vatanî Hizmet Tertibinden Aylık Bağlananlar hariç) 1 . 1 . 1973 tarihinden itibaren bu Kanunun şumullüne girenleri de kapsayacak şekilde bu Kanunun yayımı tarihini takip eden ay başından.

İHTİSAS KOMİSYONU METNİ

Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının birinci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 2. — Tasarının ikinci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 3. — Tasarının üçüncü maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 4. — Tasarının dördüncü maddesi aynen benimsenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

Hükümetin Teklifi

c) Öğretim yardımları ile ilgili 7 nci maddesi hükümleri 1 . 1 . 1973 tarihinden itibaren bu Kanunun kapsamına girenlerin çocuklarına da içine alacak şekilde yayım tarihinden,

Geçerli olarak ve anılan kanunun geçici 3 ncu maddesinin mahsup hükümleri de dikkate alınmak suretiyle uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel yurt dışında meydana gelen olaylar nedeniyle menkul ve gayrimenkul mallar tamamen veya kısmen tahrip olanlara 2 nci maddde hükümlerine göre verilecek hasar tazminatı, Dışişleri ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek esaslara göre ödenir. Ancak Bütçe Kanunlarına istinaden aynı maksatla yapılmış ödemeler mahsup edilir. Bu Kanundan yararlananlar 1981 Mali Yılı Bütçe Kanununun R cetvelininin 460 Harcama kaleminin (f) bendinde yer alan hükümden ayrıca yararlanamazlar.

Yürürlük

MADDE 5. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

5 . 3 . 1981

Başbakan
B. Ulusu

Devlet Bak. - Başbakan Yrd. Z. Baykara	Devlet Bak. - Başbakan Yrd. T. Özal	Devlet Bakanı Prof. Dr. İ. Öztürk	Devlet Bakanı M. Özgüney
Devlet Bakanı Prof. Dr. M. N. Özdağ	Adalet Bakanı C. Menteş	Milli Savunma Bakanı Ü. H. Bayülken	İçişleri Bakanı S. Çetiner
Dışişleri Bakanı V. Prof. Dr. İ. Öztürk	Maliye Bakanı V. K. Cantürk	Milli Eğitim Bakanı H. Sağlam	Bayındırlık Bakanı Dr. T. Önalp
Ticaret Bakanı K. Cantürk	Sağlık ve Sos. Yrd. Bakanı Prof. Dr. N. Ayanoğlu	Gümrük ve Tekel Bakanı R. Baturalp	Ulaştırma Bakanı N. Özgür
Tarım ve Orman Bakanı Prof. Dr. S. Özbek	Çalışma Bakanı Prof. Dr. T. Esener	Sanayi ve Teknoloji Bakanı Ş. Kocatopçu	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı S. Bingöl
Turizm ve Tanıtma Bakanı İ. Evliyaoğlu	İmar ve İskân Bakanı Dr. Ş. Tüten	Köy İşleri ve Koop. Bakanı M. R. Güney	Gençlik ve Spor Bakanı V. Özgül
	Sosyal Güvenlik Bakanı S. Şide	Kültür Bakanı C. Baban	

İhtisas Komisyonunun Metni

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 5. — Tasarının beşinci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 6. — Tasarının altıncı maddesi aynen benimsenmiştir.

